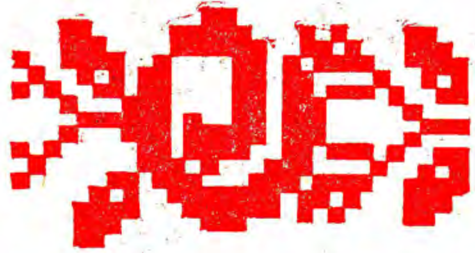
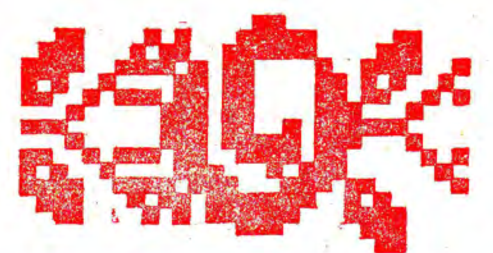

Ніва

ГОД I № 6 БЕЛАСТОК, 8 КРАСАВІКА 1956 г. ЦАНА 60 гр.

НЕ, ВЫ ДРЭННА ДУМАЕЦЕ

Нядаўна рэдакцыя „Нівы" атрымала пісьмо грм. Кірыла Самойлюка, які жыве ў вёсцы Падрэчаны ў Гайнаўскім павеце. Ён піша: „Я не разумею і дрэнна чытаю гэтую нядаўна вынайдзеную беларускую мову і вельмі дзівуюся, хто яе выдумаў і нам, беларусам навязаў".

Мы не гаварылі-б аб гэтым, калі-б думку грм. Самойлюка не раздзялялі і некаторыя іншыя грамадзяне.

Не, грамадзянін Самойлюк! Вы дрэнна разумееце гэтую справу, калі гаворыце, што беларускую мову нам быццам-бы хтось навязаў. Яе ніхто нам не навязаў, — яна стагоддзямі жыве ў душы і сэрцы мільёнаў беларусаў. Так думаючы Вы абражаеце прыгожую, багатую мову вашых продкаў і вашу, вы абражаеце нацыянальную гордасць.

Беларускі пісьменнік Францішак Багушэвіч сказаў некалі: „Мова, гэта адзёжа думы і па гэтай адзёжы пазнаюць нас людзі".

Калі мы не будзем цаніць і любіць сваёй мовы — мы асаромім сябе перад іншымі народамі. Нашы польскія, рускія і другія сябры скажуць: што-ж варты чалавек, які сароміцца прызнацца, што ён беларус, што яго родная мова — беларуская мова.

А сароміцца нам няма чаго. Беларускі народ мае слаўную гісторыю і багатую культуру. Нават Энгельс пісаў, што ўжо ў XIV стагоддзі беларуская мова была ў наяўнасці (г. з. існавала самастойна). Беларуская мова здабыла сабе пануючае значэнне ў Літоўскім Княстве. Ад XIV да XVI стагоддзяў яна была афіцыяльнай мовай дзяржаўных літоўскіх актаў, юрыдычных дакументаў.

Выдатныя дзеячы канца XVI і пачатку XVII стагоддзя, такія, як: Георгій Скарына, Сымон Будны, Сымон Полацкі і шмат іншых напісалі на беларускай мове многа цікавых і цэнных літаратурных твораў. У гэты час узнікаюць беларускія друкарні, выпускающа кніжкі, стваряющя школы, пашыраецца беларуская асвета і культура.

У XVIII стагоддзі, нягледзячы на нацыянальны і соцыяльны прыгнёт, беларускі народ далей развівае сваю культуру. І хоць у 1697 годзе спецыяльны ўказ польскіх магнатаў забараніў друкаваць кніжкі на беларускай мове, народ не спужаўся гэтага. Беларуская мова жыла ў сэрцы народа, а беларуская літаратура развівалася ў народзе ў вуснай творчасці, у расказах, якія бабка пераказвала сваім унукам, у песьнях, якія маці спявала над калыскай дзіцяці.

У XIX стагоддзі паявіліся такія імёны, як Вінцук Дунін-Марцінкевіч, Кастусь Каліноўскі. Францішак Багушэвіч, Янка Лучына, Цётка, Максім Багдановіч. На змену ім прышлі: Янка Купала, Якуб Колас, Змітрок Бядуля, Максім Танк, Аркадзь Куляшоў і цэлая плеяда совецкіх пісьменнікаў. Гэта толькі частка вялікіх сыноў беларускага народа, якія чынам і словам змагаліся за тое, каб беларусы былі вольным народам, каб лепш жылі, каб мелі свае беларускія школы, друкарні, кніжкі, каб як і іншыя народы, маглі „людзьмі звацца". Усё гэтае мы цяпер маем. Маем школы, маем друкарню, дзе друкуецца „Ніва", маем беларускія кніжкі, маем усе правы да жыцця і працы, а правы гэтыя гарантуе нам наша Канстытуцыя.

Не, грамадзянін Самойлюк, вы дрэнна думаеце, — беларуская мова багатая, прыгожая, родная! Мы на ёй сказалі першае слова, выхаваліся на ёй.

Як-жа не любіць яе, не старацца пазнаць яе, калі яна наша мова!

ВЕРА ЛЕУЧУК

Белавежа — парк. *Фото — Пуцэк*

ПІМЕН ПАНЧАНКА

БЕЛАВЕЖА

Хвоі высяцца, нібы вежы,
Над пажоўклым імхом палян.
Старажытная Белавежа —
Усхвалёваны акіян.

Дуб вячысты ў галлі кашлатым
Успамін аб мінулым збярог:
Прыязджалі сюды магнаты,
Паляўнічы трубіў у рог.

На сухі парыжэлы верас
Пырскаў пенай крывавай вепр.
І паны памінаці звера,
Баль спраўляючы на траве.

Мы сказалі магнатам: «Хопіць
Сыта бавіцца!» І павёў
Нашу роту сялянскі хлопец
Па заблытанай сцежцы ласёў.

Каля сосен, віхурай зваленых,
Лівень след наш гарачы гасіў.
Тут драпежнікаў дабівалі мы,
Небяспечнейшых ад усіх.

І чакаў нас за кожнай купінай
Куль варожых смяротны рой.
Ваша воля, браты мае, куплена
Дарагою цаной — крывёй.

Белавежа, ты век не састарышся, —
Надыйшлі маладыя дні.
Пра геройства маіх таварышаў
Хвойнай песняю празвіні!

ШТОТЫДНЁВІК БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

АГЛЯД ТЫДНЯ

Губернатар Кіпра — Гагдзінг праспаў да раніцы на бомбе. Выявілася, што нейкія „невядомыя злачынцы" паклалі яму ў ложак бомбу з гадзіннікавым механізмам, імкнучыся такім чынам пазбавіцца брытанскага губернатара.

Прэм'ер Індыі Неру наладзіў Далесу... „самую халодную — як пісаў н'ю-йоркскі „Дэйлі Міррар" — сустрэчу, якая толькі магла быць".

Міністр замежных спраў Вялікабрытаніі, Лайд праязджаў у Тэгеране па пустых вуліцах. Чаму? А таму, што іранская паліцыя з мэтай пазбягнення непажаданых здарэнняў спыніла рух.

А вось некалькі фактаў, таксама з тых дзён. „Група рабочых у сініх камбінезонах падбегла да яго, каб паціснуць руку. Адзін з іх дружалюбна ўсміхаючыся сказаў: „веру, што з Расіяй можам заўжды быць у мірных адносінах і што можам супольна жыць, ды працаваць так, як гэта адбываецца тут".

Гэтыя словы пісаў „Дэйлі Тэлеграф" у сваім справаздачным артыкуле аб знаходжанні Г. М. Маленкова ў Англіі. Пры гэтым яшчэ дадаў, што такія выпадкі паўтараліся амаль на кожным кроку.

Візіт А. І. Мікаяна ў Пакістан, Індыю, Бірму і Ветнам, як і прыбыццё прэм'ера Швецыі Эрландэра ў Маскву, з'яўляецца яшчэ адным доказам таго, што народы свету не хочуць вайны.

Асноўнай мэтай усіх гэтых мерапрыемстваў ёсць імкненне ўмацаваць творчае супрацоўніцтва паміж краінамі з рознымі грамадскімі сістэмамі. Падзеі апошніх дзён сведчаць аб тым, што палітыка мірнага суіснавання на аснове „роўны з роўным" магутнай хваляй ахоплівае ўвесь свет, усе народы.

І таму зусім не дзіўна, што імперыялістычным губернатарам даводзіцца ўсю ноч спаць на аўтаматычных бомбах, а прадстаўнікоў палітыкі захопу, гвалту і эксплуатацыі сустракаюць з варожай цішынёю. Не здзіўляе нас і тое, што праязджаюць яны па пустых, абстаўленых паліцэйскімі шпалерамі вуліцах. Гэта ўсё зразумела. Папросту народы дамагаюцца свайго, змагаюцца за належныя ім правы, прымушаючы такім чынам свае ўрады, пайсці на пэўныя ўступкі.

Не будзем яшчэ раз вяртацца да справы прызнання незалежнасці Марока і Туніса, не будзем яшчэ шырэй каменціраваць заявы французскага міністра замежных спраў, Піно, які прызнаўся, што аднак змушаны лічыцца з 5-ці мільёнамі комуністаў. Хопіць прывесці словы вядомага амерыканскага журналіста Вальтэра Ліпмана, які заявіў: „у Поўночнай Афрыцы і Сярэднім Усходзе, ад Марока да Персідскага заліва выпіраюцца з усіх вузлавых пазіцый улады ўплывы трох заходніх дзяржаў".

Словы і учынкі

Ці гэта ўжо азначае, што прыхільнікі старога ладу і новых авантур добраахвотна адмовіліся ад сваіх пачынанняў? Не! Там, дзе яшчэ ўдаецца робяць ўсё, што толькі могуць, каб утрымаць прыгнёт і ваенны неспакой. Вось напр. памянуты ўжо міністр Піно гаворыць адно, а ўрад, у склад якога ён уваходзіць, высылае ў Алжыр новыя падмацаванні з мэтай канчатковага зняволення алжырскага народа. Калі Адэнаўэру, у час яго знаходжання ў Маскве паказана „метэаралагічныя" шары, якія выпускаліся ў межы паветранага прастора СССР з тэрыторыі НРФ, — ён з абурэннем заявіў, што зробіць усё дзеля спынення гэтай дзейнасці.

Нягледзячы на тое, што мінула ўжо амаль поўгода, шары аднак пускаюцца і ў далейшым. У сучасны момант у Лондане адбываецца пасяджэнне Падкамітэта ААН па разбраенню, на якім прадстаўнікі заходніх дзяржаў шмат гавораць аб добрых намерах і ўносяць прапановы.

І адначасова?

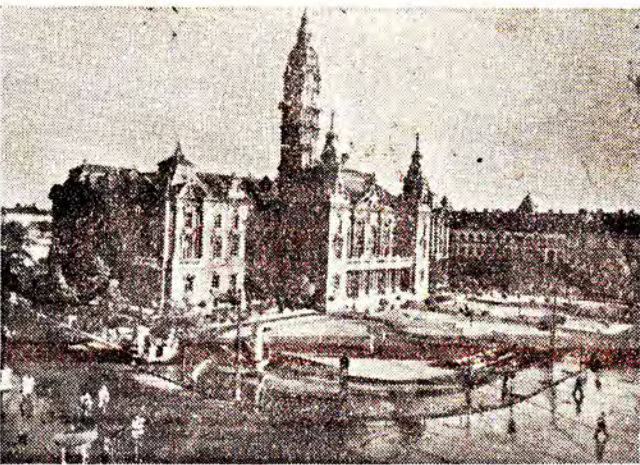
Нядаўна, некалькі дзён таму, быў апублікаваны камюніке: „— З выпадку 7-ай гадавіны ўтварэння поўночна-атлантычнага пакта ў Дзісэльдорфе адбудзецца вайсковы парад. Як паведамляе агенцтва Рэйтэра ў парадзе „брытанскія і нямецкія вайсковыя атрады будуць маршыраваць плячо ў плячо".

Так, што ў заходніх палітыкаў словы — гэта што другое, а ўчынкі — зноў што другое. Іх словы — гэта імперыялістычная маскіроўка праўды, гэта спробы ашукаць грамадскую думку. Аднак на далейшы цяг голыя словы не знойдуць даверу ў працоўных. Аб гэтым ужо не раз, ды не два пераконваліся імперыялістычныя палітыкі...

Наглядальнік

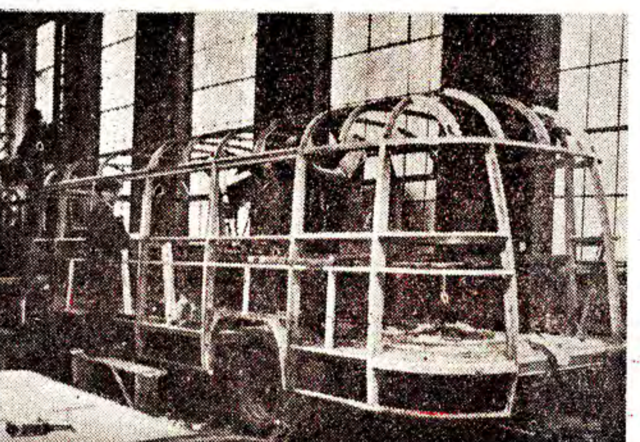
Сонца вышэй — вясна бліжэй.
(беларуская прымаўка)

4.IV 56 г. венгерскі народ святкаваў XI-тую гадавіну вызвалення Венгерскай Народнай Рэспублікі.
На здымку: Ратуш у Дьёры. *Фото — ЦАФ*

24.III.56 г. моладзь Золінген у Нямеччыне прыняла ўдзел у паходзе пратэста супроць рэмілітарызацыі і прызыва моладзі у войска.
На здымку: Дэманстранты на вуліцах горада. *Фото — ЦАФ*

Аўтамабільным прадпрыемствам з'яўляецца таксама „Санваг" (Саноцкі вагонны завод). Завод гэты пачаткова выпускаў вагоны. Цяпер пераходзіць на прадукцыю аўтобусаў „Стар". На працягу 3 год (1953—1955) завод аддаў у эксплуатацыю 900 аўтобусаў.
На здымку мантаж аўтобусаў у саноцкім вагонным заводзе. *Фото — ЦАФ*

ТАВ. ЭДВАРД ОХАБ

Эдвард Охаб — І сакратар Цэнтральнага Камітэта Польскай Аб'яднанай Рабочай Партыі, нарадзіўся 1906 года ў Кракаве. Сям'я жыла ў цяжкіх матэрыяльных умовах. Будучы яшчэ хлапчуком быў змушаны існі на заработкі. Патрапіў аднак прафесіянальную працу спалучыць з вучобай. Закончыў Гандлёвую акадэмію і Студыю кааперацыі пры Ягелёнскім універсітэце ў Кракаве. З самых маладых год Эдвард Охаб з'яўляецца актыўным дзеячом Комуністычнай Партыі Польшчы. Пачынаючы з 1929 года быў членам выканкома акруговага Камітэта Саюза Комуністычнай Моладзі Радом — Кельцэ, кіраваў Аддзелам агітацыі і прапаганды акруговага Камітэта Комуністычнай Партыі Польшчы, ўзначальваў прафсаюзную дзейнасць ў Кракаве і ва ўсходнім Сілезскім басейне. У гадах 1930—1932 быў шматразова палонены санацыйнымі ўладамі. Быў засуджан на 4 гады зняволення. Пасля выхаду на свабоду тавараш Эдвард Охаб зноў пачаў сваю дзейнасць у радах партыі. Займаў рад адказных партыйных пасад. Быў сакратаром акруговых камітэтаў КПП: Дамброўскага басейна, Лодзі, Чэнстаховы, Пятркова Лодзі — прыгараднай, Варшавы, Познані, Влоцлаўка. У 1937 годзе арыштоўваюць яго паўторна. Прысуд — 10 год турэмнага зняволення. Не давялося аднак поўнасцю адбыць прысуду. У верасні 1939 года сумесна са сваімі таварышамі — зняволенымі выходзіць з равіцкай турмы і становіцца ў рады абаронцаў Варшавы. Пасля падзення сталіцы т. Эдвард Охаб прабіраецца на ўсход, у Савецкі Саюз. З'яўляецца там адным з вядучых арганізатараў Саюза польскіх патрыётаў і Польскай Арміі. Як палітычны афіцэр Першай Дывізіі імя Тадэвуша Касцюшкі прымае ўдзел у бітве пад Леніно. Разам з арміяй праходзіць слаўны, баявы шлях. Пасля вызвалення краіны т. Эдвард Охаб займае ў Часовым Урадзе пасаду міністра грамадскай адміністрацыі.

Потым працуе ў якасці першага сакратара ППР на Сілезіі, а ў далейшым у якасці старшыні Цэнтральнай Камісіі Прафсаюзаў, потым займае пасаду віцэміністра Нацыянальнай Абароны. Пасля Аб'яднаўчага Кангрэса выбіраецца на намесніка члена Палітбюро КЦ ПЗПР і на сакратара КЦ ПЗПР. Пасля ІІ З'езда партыі ўваходзіць у састаў Палітбюро і Сакратарыята КЦ ПЗПР. 20 сакавіка 1956 года на Пленуме Цэнтральнага Камітэта таварыш Эдвард Охаб — вопытны партыйны і дзяржаўны дзеяч — выбран на І сакратара Цэнтральнага Камітэта Польскай Аб'яднанай Рабочай Партыі.

330 новых сельскагаспадарчых кааператываў

У сельскагаспадарчых кааператывах закончылася ўжо справаздачна - выбарная кампанія, якая прадаўжалася ад снежня мінулага года.

У час гэтай кампаніі да сельскагаспадарчых кааператываў уступіла каля 14 тысяч новых членаў.

У перыяд справаздачных сходаў, сарганізавана ў краіне 330 новых сельскагаспадарчых кааператываў.

Містэр Донкэй

Сеў, ды задумаўся... Гэта не такая простая справа: не маючы ніякага аргументу, ні следу, ні доказу... Містэр Донкэй — вялікі чыноўнік Дэпартамента Штату ЗША да спецыяльных спраў, думаў над тым, як яшчэ хоць раз выказацца сваёй находлівасцю.

— Вось возьмем такія факты — думаў містэр Донкэй — там згінулі людзі, там былі катастрафальныя выпадкі, там згарэлі дамы.

А ў нас, нічога, зусім нічога.

Містэр Донкэй, хоць нерўпэўнены, устаў з крэсла, і прыступіў да працы. Працягнуў руку па найлепшы, як думаў, падручнік аб гэтых справах. Былі гэта матэрыялы міністэрства прапаганды III Імперыі. Пачытаў задумаўся і — стукнуўшы сябе ў лоб — сказаў, як чалавек, якому няма нічога невядомага:

— Зразумела!... Усё зразумела!..

*

Трэба высніць, аб чым рэч. Урад Злучаных Штатаў атрымаў ад савецкага ўрада ноту, у якой савецкі ўрад пратэстуе супроць высылання на тэрыторыю СССР „мэтэаралагічных" паветраных шараў, якія ў сапраўднасці прызначаны да таго, каб рабіць шпіёнскія паветраныя здымкі. Апрача гэтага, яны прыносяць шмат шкод насельніцтву, пажары, смерць...

На гэтую ноту трэба было цяпер адказаць. Па даручэнню, містэр Донкэй стварыў ноту, якую зацвердзілі і выслалі ў Маскву. Вось што стварыў гэты высокі ўраднік. „У той час, калі савецкі ўрад пратэставаў супроць пералёту амерыканскіх „метэаралагічных" паветраных шараў над Савецкім Саюзам, яго ўласныя паветраныя шары пераляталі і спускаліся на тэрыторыі іншых краін.

Напрыклад савецкія паветраныя шары прыкмечана над тэрыторыяй ЗША і ёсць несумненныя паведамленні што савецкія паветраныя шары знойдзена таксама на тэрыторыі іншых краін..."

*

Так заяўляла між іншым, нота містэр Донкэя, якой ён ганарыўся. Донкэй спадзяваўся ўзнагароды, прызнання яго заслуг, славы і павышэння. Бо калі прадставіў сваю ноту, высокае начальства не толькі што зацвердзіла яе, але і выказала немала слоў захаплення і пахвалы дыпламатычных сапраўды амерыканскіх хватак, відных у дзяржаўным дакуменце.

Містэр Донкэй спаў у гэтую ноч, як ніколі. Нават прыгарэўшая вячэра смакавала яму як найлепшы прысмак. Устаў свежы і вясёлы і на працягу шмат дзён ён і яго начальнікі жылі ў надзеі спадзяванай вайнай удачы...

Але нядоўга прадаўжаліся гэтакія настроі. Мінуў тыдзень і прышоў адказ з Масквы, адказ, які апублікаваў амаль увесь свет. „Ва ўрадавай ноце ЗША — чыталі людзі — гаворыцца, быццам-бы Савецкі Саюз таксама выпускаў паветраныя шары на тэрыторыю іншых краін і чібы нават савецкія паветраныя шары праляталі над тэрыторыяй ЗША. Гэтакія сцверджанні супярэчаць рэчаіснасці. Савецкія органы не выпускалі і не выпускаюць паветраных шараў на тэрыторыю ЗША, ці якіх іншых краін.

Таму аднак, што такія сцверджанні заключае ў сабе нота ЗША, добра было-б дзеля таго, каб праўда вышла наверх, арганізаваць адначасовыя паказы амерыканскіх паветраных шараў злоўленых над Савецкім Саюзам і „савецкіх паветраных шараў", якія быццам-бы мае ў сябе ўрад ЗША".

У містэра Донкэя не наступіў сардэчны прыпадак. Не... Містэр Донкэй выпусціў з рук газету, пахіліўся над сталом і падпёр рукамі галаву, праз якую праходзіла ўсё адна думка: Усё скончылася!.. Канец амерыканскай прапагандзе! Канец са мной і з усімі, хто прычыніўся да ўзнікнення гэтай ноты".

Бо адкуль узяць доказ?... Адкуль узяць савецкі шар?...

І ў гэты час з высокім ураднікам Дэпартамента Штату ЗША пачалі твацыцца неймаверныя з'явы. Ён адчуваў як набракае, напухае, шырыцца і расце. Пачуў што падымаецца ў паветра... што... Адным словам... стаецца сам шарам, найпраўдзіўшым шарам. — І адначасова адчуў небывалае дагэтуль шчасце і асалоду... Я-ж упаду — думаў — і будзе доказ на выстаўку маскоўскай дыверсіі. Я буду шарам...

*

Як доўга містэр Донкэй быў шарам — невядома. Невядома таксама, як доўга лятаў у паветры. Адно толькі напэўна вядома. Ужо ад наступнага дня на калідорах Дэпартамента і на вуліцах Вашынгтона можна было бачыць, як нейкае стварэнне з рукамі і нагамі цягнецца то сюды, то туды і ўсё паўтарае. „Я шар, я шар..."

Людзі, якія глядзелі на яго, гаварылі: ідзе Донкэй... Але гэта ўжо другое абазначала...

ЮМО

(Донкэй — па-англійску асёл).

З Совецкай БЕЛАРУСІ

Падчас ворыва ў садзе калгаса ім. Тэльмана, Гомельскай вобласці.

XX З'езд КПСС
І СОВЕЦКАЯ БЕЛАРУСЬ

Кандыдат навук
З. МЕЧКОЎСКІ
Варшава

Новыя, непамерна цікавыя матэрыялы аб дасягненнях совецкай Беларусі ў галіне гаспадарчага і культурнага развіцця, даў нам XX З'езд Комуністычнай Партыі Совецкага Саюза.

На з'ездзе выступалі прадстаўнікі Беларускай ССР. Яны шчыра і адкрыта гаварылі аб сваіх дасягненнях і хібах, смела крэслілі перспектывы далейшага развіцця. Паказвалі на шматлікія існуючыя, а не выкарыстаныя дагэтуль, магчымасці хутчэйшага росту гаспадаркі і культуры.

У першую чаргу адкажам на пытанне: што новае ўнесла ў жыццё Беларускай ССР пятая пяцігодка.

У далейшым цягу індустрыялізацыя краіны пасгупала наперад. Вынік гэтага — двукротны ўзрост прамысловай вытворчасці ў рэспубліцы. Гэта больш, чым ва ўсім Совецкім Саюзе. Такі магутны ўздым народнай гаспадаркі з'яўляецца доказам вялікай увагі і апекі з боку комуністычнай партыі і совецкага ўрада над індустрыялізіцыяй Беларусі.

У галінах прамысловасці ў рэспубліцы першае месца і па скорасці развіцця і па вартасці вытворчасці, займае машынабудаўнічая прамысловасць. У перыяд 1950 — 1955 гадоў вытворчасць у гэтай галіне ўзрасла амаль у 6 разоў. Лічба гэтая з'яўляецца доказам таго, што ўжо створаны ўмовы для ўсебаковага развіцця прамысловасці Беларусі.

Не ва ўсіх аднак галінах прамысловасці ёсць такія выдатныя вынікі. Узрост лёгкай і спажывецкай прамысловасці недастатковы. (ад 50 да 100 прац. на працягу пяцігодкі). Няма яшчэ ільнянага камбіната, а вырошчванне ільну прымае шырокія размеры і ў сучасны момант яно дасягнула 70 тысяч тон валакна ў год. Такая колькасць ільну хапіла-б не на адзін камбінат. І таму ў 6-ай пяцігодцы звернецца асаблівую ўвагу на развіццё тэкстыльнай прамысловасці дзеля таго, каб выкарыстаць багатыя запасы меснай сыравіны.

На XX з'ездзе КПСС быў накрэслены вельмі цікава агульны шлях развіцця прамысловасці Беларусі. Прамысловая вытворчасць Беларускай ССР у перыяд 1956—1960 г. узрасце на 70 прац. Пераважна машынная прамысловасць і прадукцыя энергіі электрычнай будзе хутка развівацца. Пачнецца інтэнсіўнае разгортванне найбольш адсталых прамыслова раёнаў.

Кожны, хто ведае кірункі развіцця соцыялістычнай прамысловасці, не знойдзе ва ўсім гэтым нічога здзіўляючага. У чым тады заключаецца новае? Узрост прамысловай вытворчасці ў 6-ай пяцігодцы непарыўна звязаны з павялічэннем прадукцыйнасці працы існуючых прадпрыемстваў: застасаванне новых, тэхніна дасканалых машын, паляпшэнне тэхналагічных працэсаў арганізацыі працы і г. д.

Развіццё сельскай гаспадаркі

У галіне сельскай гаспадаркі ў апошняй пяцігодцы, а асабліва ў гадах 1953—1955, усе намаганні былі накіраваны на павелічэнне прадукцыйнасці сельскай і жывёла-гадаўлянай гаспадаркі Вытворчыя паказальнікі на 100 гектараў глебы ў працягу аднаго года такія: малака атрымана 200 цэнтнераў, мяса 29.4 (у гэтым ліку свіннога — 29,3 цэнтнера) Моцна павялічылася прадукцыя, ільну, канапель, свіннога мяса. Грашовы даход з аднаго гектара калгаснай зямлі ўзрос у тры разы Па-за гэтымі прыгожымі вялікімі дасягненнямі, сельская гаспадарка БССР мае яшчэ шмат недахопаў Ліквідаваць іх — вось галоўная задача шостай пяцігодкі. Вырашана падняць жывёлагадоўлю на такі ўзровень, каб у гадах 1956 — 1957 вытворчасць малака і мяса ўзрасла ў 2 разы.

Вялікія магчымасці ў гэтай галіне абгрунтаваны не толькі спрыяльнымі ўмовамі геаграфічнага наваколля, але ў першую чаргу, эканамічнымі мерапрыемствамі партыі і ўрада. Гэтыя мерапрыемствы заахвочваюць калгаснікаў да яшчэ большых намаганняў у жывёлагадоўлі. Заахвочвае іх таксама і павышэнне цэн на продажу і абавязкавую пастаўку жывёлы дзяржаве. Побач з жывёлагадоўляй, таксама вельмі важнай з'яўляецца задача павелічэння прадукцыі бульбы і гародніны.

Новыя, вышэйшыя цэны на гэтыя прадукты прычыніліся да таго, што рэнтабельнасць гэтых культур значна ўзрасла. Яна цяпер прыблізна такая, як ільну і канапель.

Шлях развіцця сельскай гаспадаркі ў перыяд 1956 — 1960 гадоў — гэта безупыннае імкненне да павелічэння прадукцыйнасці з гектара, да павелічэння вытворчасці тэхнічных культур. Для прыкладу хопіць сказаць, што плануецца 6-кратны ўзрост вытворчасці цукравых буракоў у пяцігодцы.

Прадугледжваецца таксама пашырэнне пасяўной плошчы праз асушэнне мокрых абшараў (пераважна на Палессі) і карчунак непатрэбных зараснікаў.

Вялікае значэнне мае падбор кадраў у калгасах. У працягу пятай пяцігодкі да працы ў вёсцы выехала звыш трох з палавінай тысяч партыйных актывістаў і 5 тысяч спецыялістаў па розных галінах сельскагаспадарчых навук.

У сучасны момант ужо 43 працэнты калгасных старшынь маюць вышэйшую або сярэднюю адукацыю.

Дасягненні ў галіне культуры і навукі

Дагэтулешнія дасягненні ў Беларускай ССР у галіне культуры і навукі вельмі вялікія. Вось некалькі прыкладаў. У рэспубліцы ўведзена абавязкавае 7-гадовае навучанне. Падрыхтаваны ўмовы дзеля таго, каб увесці агульнае сярэдняе навучанне. У гэтым годзе ўжо палавіна вучняў, якія скончылі пачатковую школу, вучыцца ў сярэдняй. Колькасць вучняў у вышэйшых класах узрасце ў параўнанні да 1950 г. у 4 разы.

Беларуская ССР ужо цяпер багатая спецыялістамі, якія маюць вышэйшую або сярэднюю адукацыю На 1.000 дзяржаўных працаўнікоў — 50 мае вышэйшую адукацыю, а 72 — сярэднюю.

З такімі вынікамі прыехалі на XX З'езд прадстаўнікі Совецкай Беларусі. Усе гэтыя цыфры і факты заключаюць у сабе штодзённыя творчыя намаганні мільёнаў беларусаў, у іх чуваць грохат тысяч трактараў і аўтамашын.

Яны з'яўляюцца асновай і парукай яшчэ большых дасягненняў у шостай п..цігодцы.

Цікавасць
да беларускай культуры за мяжой

Пры ўпраўленні кніжнага гандлю Міністэрства культуры БССР існуе аддзел „Кнігаэкспарт". З кожным годам пашыраецца яго дзейнасць па адпраўцы беларускіх кніг за мяжу. У 1954 годзе ім было прададзена літаратуры на 40 тысяч рублёў, у 1955 годзе ў дзесяць разоў больш Цяпер творы беларускіх пісьменнікаў ідуць у 36 краін свету: у Кітай, Аўстралію, Канаду, ЗША, Англію, Індыю, Бразілію, Уругвай і ў многія іншыя.

Зарубежны чытач цікавіцца не толькі творамі літаратуры. На працягу мінулага года ў Англію, Францыю, Канаду, Італію, Швецыю, Галандыю і ў іншыя краіны было адпраўлена 900 экземпляраў зборніка „Мастацтва Совецкай Беларусі" і 500 экземпляраў кнігі „Беларускі народны арнамент".

Заказы кнігагандлёвых фірм замежных краін на творы беларускай літаратуры і мастацтва ўвесь час узрастаюць.

„Ніва" не толькі парушыла сэрцы беларусаў, якія жывуць у Польшчы, але галосным рэхам адбілася сярод насельніцтва Совецкай Беларусі. Нашы сябры выказалі жывое зацікаўленне „Нівай" і адразу наладзілі з намі сувязь. Атрымліваем ад іх лісты, тэлефонныя весткі, кніжкі.

За ўсё гэта мы вельмі ўдзячны нашым дарагім братам.

Ніжэй друкуем ліст і верш маладога беларускага паэта, якія прыслаў ён у нашу рэдакцыю

Паважаныя таварышы! Дарагія сябры!

Выхад у свет першага нумару штотыднёвіка „Ніва" было вялікай радасцю не толькі для вас, але і для нас, грамадзян Совецкай Беларусі, і ў прыватнасці для студэнтаў Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта імя В. І. Леніна.

З вялікай цікавасцю мы прачыталі першы нумар вашага часопіса. Нам вельмі прыемна ведаць, што ў Народнай Польшчы вы маеце ўсе магчымасці для развіцця роднай мовы і літаратуры, для арганізацыі беларускіх школ, для захавання нацыянальных звычаяў, традыцый.

Нам вельмі радасна ўсведамляць, што наша дружба — дружба працоўных Польскай Народнай Рэспублікі і СССР — з кожным годам расце і мацнее. Жадаем вам найлепшых поспехаў на новых кірунках жыцця!

Ад імя групы студэнтаў — выпускнікоў беларускага аддзялення БДУ імя В. І. Леніна.

НІЛ ГІЛЕВІЧ

НА ПРАДВЕСНІ

— Зірні на ручайкі — з якім імпэтам
Яны свідруюць снег, туманам сточаны! —
Гаворыць сябра мой па факультэту —
Вясёлы, рослы хлопец з Беласточчыны.

Да нас у Мінск прыехаў ён пад восень,
Як першы ў садзе ліст пабіла прозалаць.
Ва ўсім сышліся мы, адно нас розніць:
Я вершамі пішу, а сябра — прозаю.

Мы слухаем, як цяжка лес гамоніць,
Глядзім на звівы ручайкоў змяёвыя.
Нам абаім здаецца дзіўным сённе,
Што год назад былі мы незнаёмыя.

Стаім, як брацця, у абдымку цесным,
І праматўляе сябра слова ўдумнае:
— Прадвесне! Слаўная пара — прадвесне!
Па ўсёй зямлі ідзе прадвесне шумнае!

НІЛ ГІЛЕВІЧ.

Буйнейшае кнігасховішча

Дзяржаўная бібліятэка БССР імя В І. Леніна — адна з буйнейшых культурна-навуковых устаноў рэспублікі. Яна налічвае ў сваіх фондах звыш 1 900 тысяч кніг, часопісаў і іншых выданняў. Гэта на 400 тысяч экземпляраў больш, чым было ў 1940 годзе. Тут ёсць агульная чытальня, зала для навуковых работнікаў, кабінеты тэхнікі, музычнай літаратуры, беларускай літаратуры і бібліяграфіі і інш.

Паслугамі бібліятэкі цяпер карыстаецца 22.500 чытачоў. Сярод іх 1 408 навуковых работнікаў, 3.054 інжынеры і тэхнікі, 2.374 педагогі, 8.743 студэнты ВНУ і г. д. За два месяцы гэтага года ў бібліятэцы было на 13 тысяч наведванняў больш, чым за адпаведны перыяд 1955 года. Праз міжбібліятэчны абанемент з яе сховішчаў атрымліваюць кнігі 470 абласных, гарадскіх, раённых і сельскіх бібліятэк У бібліятэцы за мінулы год былі наладжаны дзесяткі выставак літаратуры, прысвечаных важным падзеям і гістарычным датам

Разам з кніжнай палатай бібліятэка імя Леніна праводзіць вялікую работу па прапагандзе кнігі. Два разы ў месяц выдаецца «Летапіс друку» За мінулы год было падрыхтавана і надрукавана 218 анаціраваных картак аб розных выданнях. 4 выданні былі прысвечаны сельскай гаспадарцы.

У хуткім часе будзе адкрыта зала, у якой наладжваецца пастаянная выстаўка новых выданняў.

ЯК НАКОРМІШ — ТАК НАДОІШ

Будучы ў вёсцы, часта можна сярод сялян пачуць такую прымаўку: „як накорміш, так і надоіш".

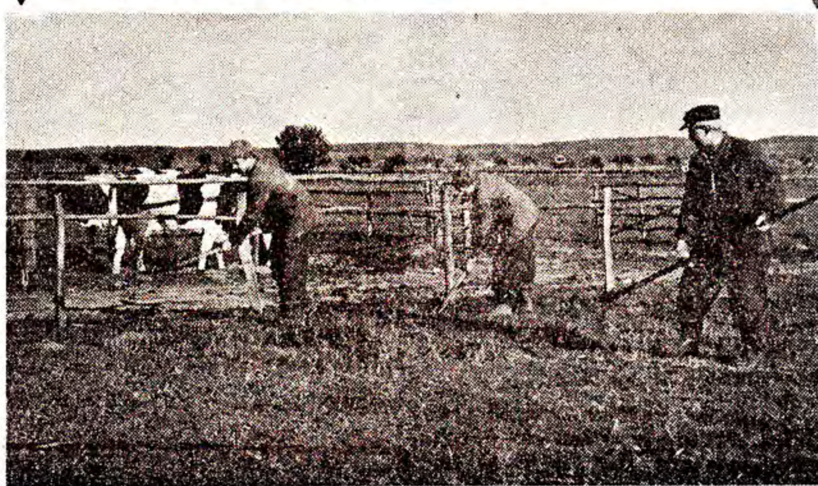
Аб гэтым ведае кожны селянін, таму, што, калі ён не дасць кароўцы смачна з'есці, дык і малака няхай ад яе не спадзяваецца

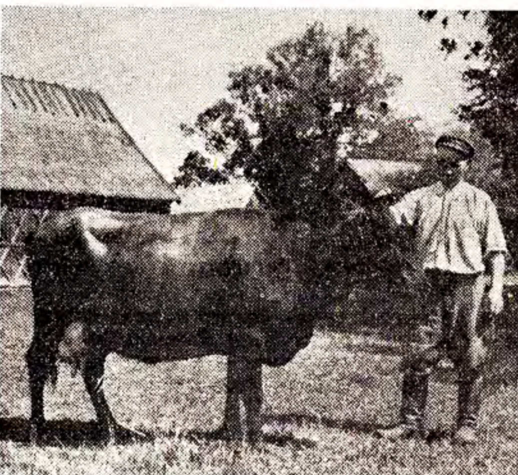
Ведаюць аб гэтай праўдзе ўсе сяляне аднак не ўсе гэтай праўдай карыстаюцца, не ўсе яе стасуюць у практыцы Кожны селянін хацеў бы ад сваёй кароўкі атрымаць як найбольш малака.

Аднак, каб кароўка магла даць яго многа, трэба забяспечыць яе на зіму добрай кармавой базай, а летам — пашай.

Летам пашу трэба падзяліць на кварталы, на якія па чарзе выганяць жывёлу Пакуль дойдзе чарга апошняга квартала, дык за гэты час на першым адрасце новая трава Трэба памятаць, што калі карова не з'есць столькі колькі ёй патрэба, — дык малака многа не дасць

На здымку: Паша падзелянa на кварталы. Добрыя гаспадары вясною і восенню прыводзяць яе ў парадак раскідаюць кратавіска, збіраюць каменне падсяваюць траву і ўгнойваюць кампостам і мінеральнымі ўгнаеннямі.

Расовыя каровы з года ў год павышаюць малочнасць.

На здымку: перадавік жывелагадоўлі грм. Антон Качынскі з вёскі Мысткі, Высокамазавецкага павета, са сваёй каровай, якая дае каля 4.700 літраў малака ў год (3,75 працэнтаў тлушчу).

Карова якая дае ў год 2.000 літраў малака, павінна з'есці на працягу аднаго года:

травы	— 5 400 клг.
сіласу	— 2.000 "
буракоў бручкі морквы	— 3.000 клг.
сена	— 1 200 клг.
саломы	— 800 "
вотруб'я	— 600 "

Апрача гэтага патрабуецца саломы на падсцілку — 1 000 клг.

Разам: 14.000 клг.

Летам у перадавых сельскагаспадарчых кааператывах удой малака адбываецца на пашы.

Так выглядае навейшае стойла ў многіх сельскагаспадарчых кааператывах.

ЯК ЗА ЦАРА — БАЦЮШКІ

Сонца схілілася на захад і пачало хавацца за лес. Доўгія цені сосен падалі на загоны. Яны быццам жывыя, у меру таго, як заходзіла сонца, штораз больш выдаўжаліся і, пераскакваючы з загона на загон, усё далей паўзлі Вось яны дасягнулі загона, на якім Вінцук сеяў авёс

Вінцук так заправаваўся, што не заўважыў нават калі зайшло сонца Ён пастанавіў яшчэ сёння закончыць сяўбу аўса і таму так спяшаўся

Зрэбная сарочка Вінцука змакрэла на плячах ад поту Апярэзаны накрыж белым ручніком, да канцоў якога спераду прывязаная была саламяная каробка. Вінцук роўна крочыў па полі, браў з каробкі жменяй зерні аўса і ёмкім рухам рукі рассяваў яго па загонах.

Ступіць крок, набярэ жменю аўса, і кіне яго поўкругам наперад і зноў ступіць крок, набярэ жменю аўса і...

— Таксама як яго прадзед 100 год таму, за цара бацюшкі, так як дзед, бацька за санацыі, так і ён, Вінцук, — грамадзянін народнае Польшчы.

Цара-бацюшку ўжо даўно працоўныя з трона скінулі, дагэтуль ужо нават яго царскія костачкі пагнілі Ад таго часу адбылося на свеце многа важных падзей Па санацыі ў Польшчы і след загінуў Рабочыя і сяляне ўжо 12 год таму ўзялі ў свае рукі ўладу, а сістэма апрацоўкі зямлі ў Вінцука ўсё такая самая, як і калісь. Вось, гэта дык вернасць традыцыі!

Праўду кажучы, то ад нейкага часу і ў Вінцука (хоць ён да гэтага не хоча прызнацца) прыкметны пачаткі рэвалюцыі ў сістэме апрацоўкі зямлі Вось ён бацькоўскую драўляную барану зацягнуў на страху клуні і зусім ёю не карыстаецца На ёй цяпер кватаруюць буслы (яны мусіць прыносяць шчасце).

Зрабіў ён новую барану і хоць драўляную аднак ужо з жалезнымі зубамі Час ад часу карыстаецца мінеральнымі ўгнаеннямі, якіх не было за цара - бацюшкі Апрача гэтых „важных" і некалькіх драбнейшых змен, у апрацоўцы Вінцуковай зямлі нічога новага не адбылося. Дзень праходзіць за днём, год за годам, а Вінцук усё жменяю збожжа сее Калі яно паспее — жонка з дачкою прыдуць на поле і выжнуць яго серпікамі Вінцук запражэ худзенькага коніка, звязе збожжа ў клуню і плюнуўшы на гаспадарскую далоні, возьме цэп з дубовым біяком і вымалаціць яго за некалькі тыдняў.

* * *

Шмат што змянілася ў нашай краіне. З года ў год змяняецца жыццё сялян Растуць сельскагаспадарчыя кааператывы - мільянеры На палях усё больш працуе камбайнаў і іншых сельскагаспадарчых машын, якія палягчаюць працу сялян і садзейнічаюць павялічэнню ўраджаяў, а Вінцук жменяю, а жонка серпікам, а Вінцук цэпам...

Вы маглі-б спытаць: хто ён такі, гэты Вінцук? Дзе жыве? — Ды ў нас у Беласточчыне можна яшчэ многа сустрэць сялян, якія таксама як Вінцук гаспадараць, як іх прадзеды.

Вось, напрыклад, у грамадзе Рудня, Беластоцкага павета, ёсць некалькі вёсак у якіх сяляне зусім не карыстаюцца сельскагаспадарчымі машынамі Таму сістэма апрацоўкі зямлі ў сялян з Боўтрык Бахуроў, Бандароў і другіх вёсак з'яўляецца такой-жа самай, як 100 год назад; таму ўраджай на іх палях зусім мала павялічыўся.

А можа ў грамадзе Рудня няма сельскагаспадарчых машын? Машыны ёсць: сеялкі, касілкі, малатарня — і працуюць яны, як кажа нам

старшыня грамадскае рады — вельмі добра. Аднак большасць сялян не карыстаецца імі. А шкада!

Яны-б палепшылі апрацоўку зямлі і, садзейнічалі павышэнню ўраджаяў.

Вось напрыклад Сцяпан Багнюк з Багнюкоў, які зямлю апрацоўвае па новай сістэме, пры дапамозе сельскагаспадарчых машын, збірае ў сярэднім 20 цэнтнераў збожжа з гектара. У яго-ж зямля зусім не лепшая чым у іншых сялян, аднак збор ураджаю большы на 10 цэнтнераў Так, так, 10 цэнтнераў — гэта нямала! Вось што дае новая сістэма апрацоўкі зямлі і карыстанне сельскагаспадарчымі машынамі.

Народная ўлада дала сялянам вялікія магчымасці дзеля павышэння ўраджаяў. Нашыя сацыялістычныя прадпрыемствы павялічаюць вытворчасць сельскагаспадарчых машын і мінеральных угнаенняў.

Аднак гэта яшчэ не ўсё. Трэба сялян навучыць працаваць гэтымі машынамі, трэба навучыць як, калі і якія стасаваць мінеральныя ўгнаенні. І гэтым павінны заняцца ПЗР-ы і грамадскія рады.

Добра было-б, каб аграном ПЗР у Беластоку, якога сяляне з грамады Рудня яшчэ ніколі дагэтуль не бачылі, прыехаў да іх, парадзіў і дапамог. Трэба раз на заўсёды пакончыць з састарэлай, адсталай апрацоўкай зямлі.

В. БАРШЧЭЎСКІ

ЭЎГЭНЮШ ЖЫТОМІРСКІ

Вядомая камедыя К. Крапівы

З творчасцю выдатнага беларускага драматурга Кандрата Крапівы — Атраховіча азнаёміў нашу грамадскасць мінулай восенню Беларускі дзяржаўны Акадэмічны тэатр імя Янкі Купалы п'есай „Пяюць жаваранкі". Аднак гэтая п'еса не захапіла гледача Аб гэтым я ўжо пісаў у артыкуле „Аб беларускім тэатры і драматургіі", які быў змешчан у часопісе „Тэатр" (Nr. 21 м г.) Выразіў я тады думку, што трэба было-б паказаць нам іншую, шмат лепшую п'есу Кандрата Крапівы, якая ад 1939 года з вялікім поспехам ставіцца ўсімі савецкімі тэатрамі, між іншымі, і Тэатрам імя Янкі Купалы: сатырычную камедыю „Хто смяецца апошнім" Вось іменна гэтую п'есу паставіў нядаўна Варшаўскі сатырычны Тэатр „Сырэна" у перапрацоўцы Е. Юрандота і пастаноўцы Станіславы Пэжансўскай.

Няма ніякага сумнення, што камедыя „Хто смяецца апошнім" займае адно з відных месц не толькі ў драматургічнай творчасці Кандрата Крапівы, (на якую складаюцца, апрача памянутых твораў, яшчэ такія драмы, як „Канец дружбы", „Партызаны", „Проба агнём", „З народам" і „Захікаўленая асоба"), але і наогул у савецкай драматургіі Мы вельмі пакрыўдзілі-б беларускага пісьменніка, калі-б не выкарысталі аказіі ўнясення сур'ёзных карэктаў у адмоўную думку, якую маглі-б сабе вырабіць гледачы, збянтэжаны схематычнасцю і сітуацыйнай прымітыўнасцю камедыі „Пяюць жаваранкі" Аднак перапрацоўка Ежы Юрандота надала камедыі аблічча досыць аддаленае ад арыгінала, так што па сутнасці атрымаўся новы твор і то твор без сумнення польскі. міма што сюжэт засноўваецца безумоўна на відавочным у загалоўку творы беларускага сатырыка.

Да захаплення ўдачліва Юрандот пераклаў і прыстасаваў да польскіх умоў, „асвоіў" праблематыку камедыі Захаваў ён не толькі сатырычную выразнасць, але і дзеючыя асобы, падрабязнасці звычаяў, адным словам усё, што з'яўляецца характэрнасцю твора Аўтару перапрацоўкі вельмі трапна ўдалося прыстасаваць да польскіх умоў усю сутнасць драматычнага канфлікта ў творы Крапівы і адначасова стварыць, на канве савецкай камедыі, востры сатырычны вобраз нашай рэчаіснасці Гэты вобраз смешны, але рэчаіснасць — асабліва тая яе частка, якую раскрывае камедыя — вельмі сумная На шчасце, гэтая рэчаіснасць калі не мінула, то з усёй упэўненасцю можна сказаць, што ўжо мінае.

Што раскрывае камедыя „Хто смяецца апошнім", на каго накіравана вастрыё сатыры? З непаўторным майстэрствам высмейваецца ў ёй двудушнасць, кар'ерызм, нявуцтва, даносчыцтва... Аднак найвялікшая маральная вартасць, яе палітычная важнасць, заключаецца яшчэ не ў гэтым: мастацтва Крапівы абараняе чалавека, яго годнасць і гонар, яго працу і жыццё перад паклёпам, перад агіднай плёткай, высмактанымі з пальца ўпікаННямі, перад зласлівым, несправядлівым, а часта падтрыманым „аўтарытэтамі" абвінавачваннем і г. д.

Calumniare audacter, semper aliquid haeret... Добра вядомы, выпрабаваны прынцып, не іржавеючая зброя лайдакоў, інтрыгантаў і розных камбінатараў Паслугоўваўся ёю Яго, раіў ужываць Дон Базіліо... А гісторыя Чацкага? Не будзем ужо далей вылічваць прыкладаў з драматургіі Ачэрненая „калегамі" асоба прафесара Горлавецкага з п'есы „Хто смяецца апошнім" (у арыгінале — Горлахвацкага) не патрабуе спецыяльных літаратурных радаслоўяў Аналогіі з'яўляюцца больш бліжэйшымі і канкрэтнымі Добрасумленны вучоны скрытыкаваў памылковую працу маладога „навуковага работніка" — зайздроснай пасрэднасці агіднага падхаліма, паклёпніка, шпіка, даносчыка. Інстытут узначальвае, яшчэ большы нягоднік і шэльма — прафесіянальны „дырэктар, ігнарант, кар'ерыст", „перамешчаны" з адной дырэктарскай пасады на другую, які жыве, ў безупынным страху, што яго зноў выкінуць і з гэтага цёплага месцайка Гэтага ўжо хапае Некалькі тэлефонных размоў і прафесар робіцца асобай вельмі падазронай, амаль сабатажнікам Мае нібы брата за граніцай, яго апошняя праца нібыта „пахла" сумненнем", нібыта пытаўся пра яго чалавек у мундзіры ПКВД (у польскай перапрацоўцы — міліцыянер)... Так, што прафесар ёсць „пахіснуты". Дырэктар вышэйшай навучальнай установы, у якой прафесар працуе выкладчыкам, адмаўляецца ад яго лекцый (размовы па тэлефону), яго дачка — студэнтка мае непрыемнасці (звоняць па тэлефону), выдавецтва адмаўляецца друкаваць яго рукапіс („таемныя" тэлефонныя размовы), знаёмыя перасталі ўжо вітацца і, каб не сустракацца з ім, — пераходзяць на другі бок вуліцы — і. г. д. і г. д. Ведаем гэта, праўда? Побач гэтага вучонага аб прозвішчы Чорны (у Крапівы — Чорнавус) бачым яго сябра Тулягу — загуканага баязліўца, расцяпу, які палохаецца ўласнага ценю Так здарылася, што калісь, яшчэ перад вайной у горадзе, у якім працаваў ён настаўнікам у гімназіі, жыў камісар паліцыі, сваім выглядам вельмі падобны да яго (у арыгінале Туляга падобны да дзенікінскага палкоўніка). Небарака сам з гэтым выгаварыўся Якія-ж выгадныя абставіны для шантажу, зрабіць са старога вучонага паслухмяную ляльку, якую можна „дырэктару" ашукоўваць, самавольна выкарыстоўваць у сваіх мэтах... Нажаль і так бывае.

Прозвішчы некаторых герояў камедыі Крапівы зрабіліся ў СССР сінанімамі адмоўных людскіх тыпаў Не страцілі сваёй выразнасці вобразы „Хто смяецца апошнім" і ў перапрацоўцы Юрандота Толькі, што нпр Горлахвацкі ў Крапівы займаецца праграмна варожай, антыдзяржаўнай дзейнасцю (нават мае пэўных, бліжэй невядомых, але зусім рэальных давернікаў), а Горлавецкі ў перапрацоўцы Юрандота дзейнічае на сваю рызыку, для асабістай карысці. Герой перапрацоўкі збочвае ад свайго прататыпа ў такой ступені, ў якой розніца паміж сабой атмасфера сцэніроўкі, драматургічнае genre абодвух п'ес (бо і на самай справе ёсць гэта дзве асобныя п'есы) Справа ў тым, што твор Крапівы пры ўсёй сваёй сатырычнай вастрыне з'яўляецца камедыяй serio, а перапрацоўка Юрандота з'яўляючыся не меней смелай і трапнай палітыч-

Парадзіў

Вечарэла. Мішка стралою ўбег у хату, ды рукою націснуў на кнопку. Вясёлым святлом бліснула электрычная лямпачка, аж здрыганула і прыплюшчыла вочы бабка Паўліна, якая заўсёды ў гэту пару займала свае пачэснае месца на печы. Вінцук з Агафонам сядзелі каля стала і гутарылі аб сельскагаспадарчых справах.

Бабка Паўліна глянула на Мішку ды абрушылася: — Ну годзе ўжо паліць, пагасі! Ах, Мішачка, калі ты ўжо нацешышся гэтым святлом?

— Ніколі, бабулька, я не нацешуся, ніколі! Дык я-ж прынёс вам новы нумар „Нівы", якая вам так падабаецца і якую мы ўсе так любім, а вы на мяне зараз з крыкам...

Агафон з Вінцуком аж паўставалі.

— Ну, я-ж не ведала... — ужо ласкавым галаском загаварыла бабка Паўліна.

— Дык чытай хутчэй, Мішанька — загаварылі ў адзін голас Вінцук з Агафонам.

Мішка ведаў, што гэтак будзе. Сеў ля стала і пачаў чытаць. Яго маладзы, яшчэ дзіцячы голас неяк вельмі падыходзіў да гэтай газеты. Ад бліzкіх і родных слоў святлей гарыць электрычная лямпачка, ясней робіцца ў хаце, якаясь радасць звонкім дзіцячым голасам распальвае ўсхваляваныя сэрцы. Бабка Паўліна кончыкам фартуха закрывае старчыя вочы, на якіх паказаліся слёзы...

Вінцук з Агафонам не перастаюць заўзята курыць. Яны напаўняюць хату клубамі шэра - блакітнага дыму.

Мішка пачынае чытаць гумар і сатыру... Вінцук з Агафонам смяюцца ўголас. Бабка Паўліна звяртае ім увагу: — Перастаньце, хлопцы, гэта-ж вялікі пост, і грэх смяяцца.

Агафон бачыў, як бабка абціpала з вачэй слёзы ды кажа: — Гэта-ж бачыце, бабка, наша родная газета „Ніва" стараецца выцерці з вашых выплаканых вачэй слёзы, хоча, каб вы ўжо ніколі больш не плакалі, а смяяліся разам з намі. Ці вы разумееце ўсё гэта, бабка? Гэта-ж не грэх!

Мішка скончыў чытаць, схаваў газету пад вопратку і пайшоў у клуб. Здалёк пачуў гранне. Пабег хутчэй. Адчыніў дзверы, і стаў у іх. Маладыя ўсе танцавалі. Са старэйшых не было нікога.

Мішка задумаўся... — якжа гэта яны ў вялікі пост танцуюць... Бабка гаварыла, што нават смяяцца грэх, а яны весь што... Музыкант перастаў іграць і да Мішы падыйшоў Коля.

— А чаму-ж ты не хочаш закрунуць з намі?

— Не ведаю, штосьці мне нага пабольвае і не хачу, каб яшчэ горш зрабілася — адказаў сорамліва Міша.

Музыкант пачаў граць вальс, які Міша заўсёды так любіў танцаваць, што ў яго цяпер ногі задрыжэлі. Коля цягнуў яго. Мішка не пайшоў. Стаяў і думаў пра грэх... Яму думкі перарваў стары Лаўрэн, які заўсёды любіў моладзь і прыходзіў у клуб.

— А ты Мішка, чаму не танцуеш?

Лаўрэн быў таўковы і ніколі з нічога не смяяўся, а заўсёды нават старым добра радзіў.

Мішка яму і адказаў: — Ведаеце, дзядзька — вялікі пост, дык не выпадае... І бабка Паўліна гаварыла...

— Паслухай, Мішка, бо можа ты яшчэ не ведаеш. Калі пашмаруеш алеем падэшвы сваіх ботаў, дык у вялікі пост няма граху танцаваць.

— Смяецеся, дзядзька, — адказаў Міша.

Да іх падыйшоў зноў Коля. Лаўрэн яго зараз і спытаў: — Ты шмараваў падэшвы алеем?

— Іначай не танцаваў-бы... — адказаў Коля.

Мішка выйшаў на двор. Музыкант зноў пачаў іграць. Мішка бег да хаты. Бабка Паўліна драмала на печы... Яна падняла галаву, ды ізноў палажыла...

Мішка дастаў з шафкі бутэльку алею, адаткнуў корак, наліў на руку і пачаў старанна церці падэшвы. Другі раз наліў — зноў падняў нагу, ды абапёрся аб прыпечак. Тут яго бабка з крыкам і штурхнула ў плечы:

— А гэта-ж ты што...

Мішка ўжо быў за дзвярыма. Бег, падскокваючы ў клуб. Як толькі ступіў ён на парог, музыкант урэзаў лявоніху. Мішка падбег да Жэні, ды пайшлі ў пары, аж падлога заскрыпела. Мішка ўбачыў вясёлыя вочы старога Лаўрэна і, балзёра прытупваючы, падміргнуў у яго бок...

АНДРЭЙ СОШКА

ВЕСНАВЫ ПАТОК

Выйдзі з хаты, дружа, паглядзі навокал,
На свае прасторы, палі і лясы.
Ці-ж не рвецца сэрца нібы ясны сокал
Паляцець, дзе цуды робяцца людзьмі.

Паглядзі, як вецер пшаніцу калыша,
Жыта каласістае хвалямі плыве.
Брыгадзір спулдзельчы ў газету піша,
Што ў дастатку кожны спулдзельца жыве.

Прабалела сэрца, душа ажывела,
Загоіліcь раны нашае зямлі.
І работа ўсюды хутка закіпела,
Усюды засвяцілі ясныя агні.

Дзе былі руіны, бур'яном абросшыя,
Дзе чарнелі спаленыя навокал сады,
Дзе былі дарогі ўсе травой паросшыя,
Новыя растуць там ужо гарады.

Усё расце на радасць, расце на пацеху,
І шуміць работа, як вясной паток.
Я скажу папросту, маю ў тым уцеху:
Так расце каханы горад Беласток.

АЛЯКСАНДАР БАРШЧЭЎСКІ
вёска Бондары
Беластоцкага павету

На здымку злева: памяшкальны квартал працоўных ЗОР у Беластоку. Зправа: калісь старая карчма з XVII стагоддзя — цяпер рэстаран „Людова". Фото — Коссакоўскі.

З МІНУЛАГА

Друкары з Заблудава

Едучы шасэйнаю дарогаю з Беластока да Бельска, ці наадварот — як хто хоча, мы наткнемся на невялікі пасёлак — Заблудава. Здавалася-б нічым ён не адрозніваецца ад рэшты падобных пасёлкаў на Беласточчыне, дзе ў вясеннюю растопу трудна перайсці з хаты да хаты, каб не набраць балота за халявы ботаў.

Паглядзеўшы здалёк здаецца быццам гэтая малая мясціна, пра якую забыліся людзі, скулілася і заснула, каб лепш перачакаць вясняную сцюжу і дачакаць цяпла.

Павярхоўна не ахапіў яе яшчэ гаспадарчы ўздым апошняга дзесяцігоддзя; не ўбачым тут чорнага дыму, з комінаў шматлікіх фабрык, як гэта можна сустрэць у недалекім Беластоку ці Замброве. Усё тут ціха і гарманічна зліваецца з акружаючым краявідам. Толькі час ад часу цішыню гэтую прарывае грохат трактара і стук вазоў на ўхабістай дарозе.

І хто-б падумаў, што гэты маленькі, спакойны гарадок некалькі вякоў таму назад быў вядомым у акружнасці цэнтрам, кіпеў бурным, як на той час жыццём і запісаўся ў гісторыю беларускай культуры вельмі пахвальна.

Сюды, на схілку шаснаццатага стагоддзя лёс закінуў праслаўленага першага рускага друкара Івана Фёдарава і яго памочніка беларуса Пятра Мсціслаўца, якія ў 1569 годзе залажылі ў Заблудаве тыпаграфію.

Гэта была адна з першых тыпаграфій на Беларусі. Трэба заўважыць, што Іван Фёдараў быў першым друкаром кніжак у Расіі. Ён знаходзіўся ў Маскве да 1556 года, а пасля змушаны быў пакінуць Маскву з прычыны непрыхільных адносін духавенства.

З Пятром Мсціслаўцам ён пераехаў на Беларусь, забраўшы з сабою шрыфт, якім паслугоўваўся пры друкаванні кніжак у Маскве.

Прыехаўшы на Беларусь ён пасяліўся ў Заблудаве і пры фінансавай дапамозе магната Грыгорыя Хадкевіча адкрыў тыпаграфію. Першай кніжкай, выдрукаванай тут было „Евангелие учительное". Яно мела 814 старонак зместу і было напісана зразумелай беларусам мовай.

Царкоўны характар выдавецтва тлумачыцца тым, што ў гэтым часе свецкая літаратура рабіла толькі свае пачаткі і не была яшчэ распаўсюджана. Друкаваліся толькі царкоўныя кніжкі з жыцця святых.

Пасля выдання адной кніжкі, а менавіта „Евангелия", Пётр Мсціславец пераехаў у Вільню, дзе арганізаваў другую тыпаграфію, а Іван Фёдараў застаўся ў Заблудаве і прадаўжаў друкарскую працу.

Аднак-жа не доўга ён мог працаваць у Заблудаве. Суадносіны паміж праваслаўнай і каталіцкай царквамі завастрыліся і пасля выдання двух кніжак Хадкевіч закрыў Заблудаўскую тыпаграфію.

Слаўны друкар пакінуў Беласточчыну і пераехаў у Львоў. Тыпаграфія ў Заблудаве, як і тыпаграфія ў Вільні, заложаная Пятром Мсціслаўцам адыгралі вялікую ролю ў беларускай культуры. Яны прычыніліся да далейшага ўзросту беларускай пісьменнасці, паляпшэння якасці друку і дасканалення тыпаграфічнай тэхнікі.

Між іншым успрыняўся спосаб друкавання ў двох колерах пры адным наборы, чаго да гэтай пары ў беларускім кнігадруку не спатыкалася. Акрамя гэтага, трэба сказаць, што ў той час кнігадрук меў вялікае значэнне для захавання мовы і культуры беларускага народа, які яшчэ доўга аставаўся пад сацыяльным і нацыянальным прыгнётам.

Пішучы гэты кароткі расказ мне падумалася, што як-жа лёгка мы цяпер можам атрымаць кніжку і як часам мала яе цэнім.

Хто ведае, ці нават заблудаўцы цяпер печак не распальваюць паперай з кніжак, хоць калісь, у той час, як яны там друкаваліся, нават на вочы іх не бачылі.

КУЗЬМА ТАЛАШ

ў польскай перапрацоўцы

най сатырай, мае ўсе асаблівасці расавай фарсы, утрымана яна ў жартоўным тоне, не траціць вастраты для вастраты. Таму Юрандоту можна было ў заканчэнні п'есы выказаць вуснамі свайго героя — выкрытага злачынцы, меркаванне, што будзе ён чаргова як прафесіянальны дырэктар, накіраваны на працу па... лініі культуры. Сумная жыццёвасць паказаных у п'есе канфліктаў з'яўляецца жыццёвасцю, а жарт — жартам. Дык што-ж, мешаніна розных тэатральных стыляў? Так мешаніна. Ды вельмі ўдачная! Не думаю, каб і ў тэксце і ў інтэрпрэтацыі нашай сучаснай сатырычнай камедыі, можна было дайсці да згоднасці поглядаў наконт артыстычнай карціны. Гэтаму перашкаджае прысутнасць дадатных вобразаў. Галоўнай задачай сатырыка — гэта згушчэнне колераў. Калі аднак нягледзячы на гэта, стварае ён праўдападобнасць сітуацыі і вобразаў — значыць дабіўся вялікага артыстычнага поспеху. Аднак гэтая праўдападобнасць можа спалучацца з гратэскам толькі ў выпадку адмоўных тыпаў. На аснове гэтага мы гаворым аб адналітасці і сатырычнай трапнасці такіх камедый як гогалеўскі „Рэвізор", дзе ўсе вобразы больш ці менш, але адмоўныя. Мусім згадзіцца з фактам, што ўсё яшчэ ў сучасных сатырычных камедыях акрамя адмоўных вобразаў, ёсць і дадатныя (абыйсціся без іх, яшчэ ніводзен ані совецкі ані польскі аўтар, не можа). Мусім згадзіцца і з тым, што на гэтыя дадатныя вобразы мы глядзім як на вобразы з другой п'есы. Дзеля таго, каб ацаніць пастаноўку камедыі „Хто смяецца апошнім" на сцэне сатырычнага тэатра „Сырэна" — трэба памятаць, што перапрацоўку гэтай беларускай камедыі зрабіў драматургічны аўтар і адначасова артыстычны кіраўнік тэатра, для якога перапрацоўка гэтая і прызначалася. У апрацоўцы тэксту Юрандот памятаў аб артыстычных асаблівасцях членаў калектыва „Сырэны" і аб тэхнічных умовах сцэны. У выніку намаганняў аўтара перапрацоўкі ўзнік палітычна-правідловы, артыстычна цэнны, вясёлы, цікавы спектакль. І так нпр. апрача ўжо памянутых прыстасаванняў цэласці да польскіх абставін Юрандот пашырыў ролю жонкі „прафесыянальнага дырэктара", даючы магчымасць Ірэне Квяткоўскай стварыць новы, выдатны сатырычна-камедыйны вобраз (пры гэтым змяніў сямейным дуэтам кранаючы драматургічнай забаўнасцю маналог Горлахвацкага з другой карціны). Са здарэння з кліенткай (у арыгінале — „невядомай жанчынай"), зрабіў вельмі цікавую ролю, дэманструючы з экспазіцыі п'есы (іншай чым у арыгінале) метады выконвання службовых абавязкаў „прафесіянальнымі дырэктарамі". Вобраз баязліўца Тулягі быў падвергнуты сімпатызацыйнай рэтушоўцы, што дазволіла Казімежу Брусікевічу стварыць сапраўды выдатную акцёрскую крэацыю. Выкідаючы усюды, дзе толькі гэта з'яўлялася магчымым публіцыстычнасць і дэкларатыўнасць, у так значнай ступені ўпадобніў гэтыя фігуры да жывых людзей, што ў пэўных момантах аж да агіднасці тхне прафесар Чорны, адвображаны Сатурнінам Жураўскім з уласцівай яму арыгінальнасцю ў выкарыстанні сродкаў характарыстыкі. Аднак мы больш ахвотна аддалі-б перавагу стылю ігры Лешка Мікулоўскага ў найменей з усіх спакуслівай ролі Невіновіча (у арыгінале Левановіч — сакратар парткома). „Пазітыўны дуэт" — пасыльная — дворнік, змясціўся — о здзіўленне! — у сатырычным клімаце абсмеяных тыпаў. Пастаноўшчыца спектакля Станіслава Пэжаноўская шмат чаго зрабіла дзеля спалучэння супярэчных, адносна стылю, драматургічных элементаў спектакля ў сапраўды ўдачлівую цэласць. Здолела стварыць сімпатычны вобраз пасыльнай, надаць сваёй ігры самыя тонкія адцені камізму і лёгкасці, якімі з поспехам „лёгкадумна" распараджаліся Ежы Душынскі (Горлавецкі) і Ежы Петрашкевіч (Зельскі, ў арыгінале — Зёлкін) пры гэтым ніколі не замазваючы недвухсэнсавай маральнай выразнасці створаных праз сябе тыпаў — сімвалаў. Зусім удачліва трапіў у тон і Браніслаў Дарскі, які выконваў ролю дворніка. Сцэнаграф Рамуальд Навіцкі вобразна і вынаходліва вырашыў на сцэне „Сырэны" усе цяжкасці, якія вынікалі з неабходнасці пяціразовай змены, праўда — толькі двух дэкарацый.

Ежы Душынскі (Горлавецкі) і Казімеж Брусікевіч (Туляга)
Фото — Э. Гартвіг

Да асабліва ўдачлівых сцэнаграфічных элементаў трэба залічыць пышныя мамантавыя косці (калі не памыляюся) паказаны ў апошняй адслоне ў вестыбюле. Надзвычай удачліва зроблен малюнак першабытнага звера, ідэнтыфікаваны вядомым вучоным, дырэктарам Горлахвацкім, як „svintus grandiosus".

Нягледзячы на тое, што Юрандот перапрацоўваючы камедыю меў на ўвазе канкрэтную варшаўскую сцэну — то аднак гэта зусім не азначае, што беларуская камедыя ў такой версіі не будзе мець уплыву на тэатральнага гледача іншых гарадоў. Зусім наадварот: сатырычная камедыя Кандрата Крапівы — беларускага пісьменніка, які здолеў у сумныя часы тэрора Берыі адважна выступіць на совецкіх сцэнах, з абаронай зняважанай чалавечай годнасці — асабліва заслугоўвае на тое, каб паказаць яе ва ўдачлівай польскай перапрацоўцы шырокім масам грамадскасці. Зрабіць гэта трэба іменна цяпер, калі і мы тут у Польшчы перажываем цудоўныя хвіліны маральнага адраджвання пасля трагічных памылак мінулага.

ЭУГЭНЮШ ЖЫТОМІРСКІ

Колькі каштуе вайна?

Толькі на працугу жыцця аднаго пакалення, чалавецтва пражыло дзве сусветныя вайны, па прычыне якіх загінула многа мільёнаў людзей, былі нанесены велізарныя матэрыяльныя страты, якіх яшчэ не ведала гісторыя.

Вось невялікае параўнанне: У час I сусветнай вайны ў баявой гатоўнасці знаходзілася каля 36 мільёнаў людзей, а ў час II сусветнай вайны — ўжо 110 мільёнаў.

У час I сусветнай вайны загінула звыш 12-ці мільёнаў людзей, а ў час II сусветнай вайны — 40 мільёнаў. А гэта была найбольш здаровая частка насельніцтва змагаючыхся краін. Насельніцтва, якое засталося ў тылах, таксама працавала на патрэбы вайны.

Кожны чалавек вельмі добра ўяўляе сабе гэта, што калі-б праца мільёнаў людзей была выкарыстоўвана ў мірных мэтах, яна садзейнічала-б павялічэнню колькасці сродкаў прадукцыі і артыкулаў харчавання.

Паводле нават скромных аблічэнняў буржуазных эканамістаў, якія заўжды імкнуцца ўсімі спосабамі зменшыць статыстычны лік страт нанесеных народам II-ой сусветнай вайной, — аказваецца, што апошняя вайна каштавала 4.000 мільярдаў долараў! Гэты кошт з'яўляецца 27 разоў большым ад кошту папярэдняй вайны.

Сума 4.000 мільярдаў долараў у выніку выкарыстання яе дзеля дабра чалавецтва, ліквідавала-б ўсялякую галеч і нястачы.

Ваенныя падрыхтаванні, не гаворачы ўжо аб самай вайне, з'яўляюцца вялікім цяжарам для грамадства і прычынай людскіх нястач. Каб яшчэ выразней гэта ўсё ўявіць, для прыкладу падаем некалькі параўнальных даных наконт кошту некаторых родаў зброі.

І так за цану звычайнай вінтоўкі, можна было-б вырабіць два плугі. Звычайная авіяцыйная бомба, або тарпеда каштуе толькі, колькі пяць аднасямейных домікаў. Адзін танк каштуе толькі, колькі пабудаванне і абсталяванне школы паводле навейшага ўзора; за цану бамбардзіроўшчыка можна было-б пабудаваць навейшую бальніцу; замест аднаго тарпеданосца — 36 школ на 500 дзяцей кожная.

Сярэдні ваенны карабель патрабуе затраты сродкаў, якіх хапіла-б на пабудаванне вялікага прамысловага прадпрыемства. Пабудаванне броненосца — паглынае многа працы, дзесяткаў тысяч тон добраякаснай сталі і іншых каштоўных металаў, тысячы рухавікоў, машын і прыстасаванняў. За кошт яго пабудовы можна было-б пабудаваць 100-тысячны горад з навейшым сацыяльным абсталяваннем.

Варта дадаць, што патоплены ў гдынскім порце ў час ваенных дзеянняў нямецкі крэйсер „Гнайзенаў" аб вадазмяшчальнасці 42.000 тон, каштаваў Нямеччыну такую суму, якую складаў увесь гадавы буджэт санацыйнай Польшчы.

За цану адной лятаючай крэпасці (а вырабляецца іх тысячы) можна было-б пабудаваць 325 аднасямейных домікаў. За суму, якую выдаткоўваецца на пабудову аднаго авіяносца можна было-б запэўніць вучобу і ўтрыманне для 100 тысяч студэнтаў.

Жоліо-Кюры, вялікі вучоны і барацьбіт за мір, у адной са сваіх прамоў — заявіў, што за цану аднаго крэйсера можна было-б пабудаваць 10 вялікіх навукова - даследчых устаноў і запэўніць іх поўнае ўтрыманне на працягу 100 год.

Як паведамляе амерыканская прэса рыштунак адной бронетанкавай дывізіі каштуе 500 мільёнаў долараў.

А колькі-ж каштуе вытворчасць атамных і ядзерных бомб, і іншага рода атамнага ўзбраення? Можна смела сцвердзіць, што сумы, якія выдаюцца на гэты цэль з'яўляюцца проста астранамічнымі і перавышаюць у некалькі разоў цану іншых звычайных родаў зброі.

Трэба яшчэ дадаць, што з кожным годам тэхніка ўзбраення ідзе наперад, усе роды ўзбраення ўдасканальваюцца і, тое, што ўчора каштавала некалькі мільёнаў — сёння або заўтра будзе каштаваць яшчэ больш.

А вось прыклады: у 1945 г. цана цяжкага бамбавоза складала суму 629 тысяч долараў, а ўжо ў 1951 годзе — 3.500 тысяч долараў. Цана авіяносца ў 1945 г. складала суму 60 мільёнаў долараў, а ў 1951 годзе — 120 мільёнаў долараў. Мы добра ведаем з недалёкага мінулага, што прыносяць войны толькі смерць мільёнаў людзей, разбурэнні вёсак і гарадоў.

Даволі прыпомніць Варшаву — Сталінград — Вроцлаў, ды наш Беласток. Гадамі трэба адбудоўваць фабрыкі, масты, вёскі і гарады, утрымоўваць тысячы калек і сірот, не гаворачы аб хваробах і агульным недамаганні.

Чаму дзеля такіх вялікіх выдаткаў, якія ідуць на зброю і іншыя ваенныя знішчэнні — не спыняецца далейшай гонкі ўзбраенняў?

Каму залежыць на тым, каб мільярды долараў ішлі на зброю, замест на патрэбнасці працоўных?

На ўзбройванні залежыць перш за ўсё, невялікай групе людзей — ваенным злачынцам, якія коштам людской крыві і знішчэнняў, дабываюць мільярдавыя даходы, і мараць аб кіраванні светам.

Лагер міру, на чале якога стаіць Совецкі Саюз, заўсёды імкнецца да таго, каб спыніць гонку ўзбраенняў, паменшыць армію, ліквідаваць зброю масавага знішчэння.

У сувязі з разрадкай міжнароднай напружанасці, СССР і краіны народнай дэмакратыі паменшылі свае арміі, а пры гэтым выдаткі на ўзбраенне.

Усё больш становіцца рэальным ленінскі тэзіс, адносна існавання двух супроцьстаўных сістэм. Пастановы і ўказанні XX-га З'езда КПСС, даюць яшчэ больш рэальныя асновы да мірнага супрацоўніцтва паміж народамі, да змяншэння міжнароднай напружанасці, да спынення гонкі ўзбраенняў.

Людзі ўсяго свету, якім дарагі мір, сочаць за тым, як у Лондане працуе Падкамісія па разбраенню ААН. Ці нарада прынясе пажаданыя вынікі? Ці мільярды долараў прызначаныя на ўзбраенне, абернуцца на карысць народа?

На гэтыя пытанні, адкажа недалёкая будучыня.

Народы ўсяго свету прагнуць міру і дабрабыту.

А. ОМІЛЬЯНОВІЧ

З ПРЫРОДАЗНАЎСТВА

Прыкладны муж

У трапікальных краінах жыве птушка насарог, якая мае непрапарцыянальную дзюбу. Характэрнай рысай гэтай птушкі — гэта яе неспатыканая апека над сваёй сям'ёй, і таму насарог можа паслужыць прыкладам некаторым прадстаўнікам чалавечага роду.

У часе, калі самка складае яйцы, а потым выводзіць пісклят, самец замуроўвае глінай дупло, пакідаючы толькі малую дзіру, патрэбную для падкормкі самкі. А калі вывядуцца цыпляняты, самец апякуецца імі да часу іх узросту. Потым разбурае замазку і выпускае сям'ю на свабоду.

Найдаўжэйшае ў свеце стварэнне

З жывучых на планеце стварэнняў найдаўжэйшым, з'яўляецца, марскі чарвяк — лінаўсем. Цела яго плоскае, як істужка, пакрытае падоўжнымі і папярэчнымі пругамі яркага колеру. Сярэдняя даўжыня яго раўняецца 10—15 мтр., але аднойчы натраплена на выключную з'яву, дзе даўжыня гэтага чарвяка даходзіла да 36 мтр. Наперадзе мае ён доўгае рыла, якое служыць для абароны або нападання. У нармальных умовах яно заўсёды ўцягнута ўнутро.

Сустрэць лінаўсемаў можна на берагах мораў у выглядзе паблытаных клубкоў.

ПАРАДЫ гаспадарам

Шмат беларускіх сялян яшчэ падзяляе погляд, што канюшына з'яўляецца нібыта больш ураджайнай кармовай культурнай, чым люцэрна. Сапраўды-ж погляд гэты не заўжды з'яўляецца справядлівым.

Ураджаі канюшыны, большыя ад ураджаяў люцэрны, атрымліваюцца толькі і выключна ў раёнах з вільготным кліматам і цяжкай глебай. Ва ўсіх іншых умовах люцэрна мае рашучую перавагу над канюшынай. Для прыкладу возьмем наступнае параўнанне:

Калі-б засеяць гектар канюшыны і гектар люцэрны на глебе, на якой аднолькава буйна раслі-б абедзве гэтыя культуры, то люцэрны вы накасілі-б 100 цэнтнераў з гектара (у год), а канюшыны 75 цэнтнераў, (на 25 прац. менш).

Люцэрна асабліва добра расце ў раёнах з цёплым і сухім кліматам, а ў некаторых выпадках і на лёгкіх пясчаных глебах.

Косіцца люцэрну ў той час, калі яна поўнасцю зацьвіце. Першую касьбу люцэрны можна правесці ўжо ў канцы месяца мая, або на пачатку чэрвеня. Касіць яе можна 3—4 разы ў год. Часцейшае выкошванне люцэрны прычыняецца да яе выраджэння.

З 1 гектара атрымліваецца 4—5 цэнтнераў добрага насення.

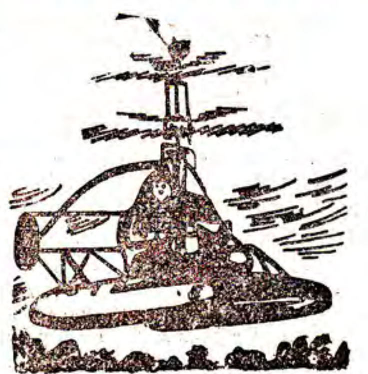
У 3-цім нумары „Нівы", з дня 18 сакавіка 1956 г., у арт. «Парады гаспадарам» — дзе гаворыцца аб пасеве кукурузы, закралася памылка (за якую перапрашаем нашых чытачоў) ў наступным сказе, які падаем ужо папраўлены: „Перад пасевам, зерне трэба запраўляць не толькі зернікам, як іншае збожжа, але таксама і ГЦТ, які трэба стасаваць у колькасці 200—300 грамаў на 100 клг зерня".

НАВІНЫ НАВУКІ І ТЭХНІКІ

ВЕРТАЛЁТ-МАЛЮТКА

Новы совецкі верталёт - малютка К-10, які створаны калектывам авіяработнікаў на чале з Н. І. Камавым, не зусім звычайны. Два шары, якія надзмуваюцца, матор, крэсла пілота, рычагі кіравання і нясучыя, сувосна размешчаныя вінты — вось асноўныя элементы гэтай маленькай машыны, якая валодае незвычайнай манеўранасцю. З зайздросным спрытам «паветраны матацыкл» здзяйсняе рухі ўверх-уніз, наперад-назад, управа-улева. Ён можа нерухома вісець у паветры і рухацца з хуткасцю да 120 кіламетраў у гадзіну. Верталёт лёгка робіць пасадку на палубу карабля, кузаў грузавой аўтамашыны. Сеўшы на ваду, ён рухаецца, як маторная лодка. Верталёт-малютка ўзнімаецца на вышыню да 2.500 метраў.

Калі-ж у паветры адкажа матор, дык верталёт не ўпадзе ўніз, а дзякуючы так званай «аўтаратацыі» (самавярчэнню вінтоў) спакойна спусціцца на зямлю. Пры гэтым лопасці вінтоў адыгрываюць ролю своесаблівага парашута.

Машына вельмі эканамічная: на 100 кіламетраў дарогі матор спажывае 10—12 кілаграмаў гаручага.

У бліжэйшым будучым верталёт-малютка знойдзе шырокае прымяненне ў розных галінах народнай гаспадаркі краіны.

(5)

— Галодныя каторы дзень ідзем, — умяшаўся Калодка, — а тут, у лесе, дрэва ці траву не будзем грызці. Чловек усё-ж такі, а не быдла...

Ядзя, знаёмячыся з Міколам, была зусім няшмат падобная на дарослую. Ва ўсмешцы, з якой яна называла яму сваё імя і хацела пачуць у адказ імя «пана жалнежа» — больш было проста дзіцячай цікавасці. А цяпер пачуўшы Калодкавы словы пра голад, яна нібы схамянулася і раптам на шмат пасталела.

— Добжэ, — сказала яна. — Вы пачакайце тут, а я пайду і прынясу вам хлеба.

— О, гэта дык гэта! — амаль ускрыкнуў Калодка. — Эх, не было-б гэта сваё. Ідзі, цурка, ідзі!..

Дзяўчынка трошкі падумала.

— Вы пахавайцеся, — сказала яна зусім сур'ёзна. — А я, як прыду, скажу так.

Яна зусім па-дзіцячаму наставіла губкі і тройчы ціха закукавала:

— Ку-ку, ку-ку, ку-ку!..

— А то-ж разумніца мая! — зусім расплыўся Калодка. — Ты нам ку-ку і мы табе з кустоў куку. Ты толькі хлеба нам нясі пабольш. І хлеба, і да хлеба!..

Апошняе было ўжо сказана ў дагон.

* * *

А галоўнае так і не ўспомнілі, — не спыталіся, Польшча ўжо ці яшчэ ўсё Нямеччына?

Я ледзь не крыкнуў услед дзяўчынцы: «пастой!», але ўспомніў адразу, ужо з адчыненым ротам і ўзнятай рукой, што і тут небяспечна крычаць. І ў гэты момант яна апошні раз мільганула ў зелені кустоў. А на момант пазней мы пачулі зусім недалёка смех...

Засмяяўся нехта не там, куды пабегла дзяўчынка, а ў тым баку, адкуль мы прышлі. Спакойна разважаючы, можна было падумаць, што на ўсіх мовах людзі смяюцца аднолькава: засмяяцца за дрэвамі мог і не вораг. Ды мы за два гады прызвычаіліся да думкі, што паняволенай Гітлерам Польшчы было не да смеху. Засмяяўся мужчына, на смех якога другі мужчынскі голас таксама весела і моцна адказаў... па-нямецку!

Мы шыбанулі ў лес.

Мікола бег першы. Ён паспеў нават па-нашаму ціха крыкнуць: «бягом!» Следам за мной траўчаў галлём і грукатаў Калодка.

Ужо праз метраў дзвесце ці трыста я ўспомніў, што з гэткім шоламам нам не прайсці. Я сігануў на ўвесь цыркуль, дагнаў Міколу і, параўняўшыся з ім, загадаў:

— Пачакай!

Мікола зразумеў мяне таксама, як мы перад хвілінай зразумелі ягоны загад.

— За мной — Калодка, — сказаў я, — а ты за ім. І ціха.

Мы рушылі павальней, аднак амаль зусім нячутна.

Наша найлепшая сяброўка — ноч — ішла насустрач нам вельмі павольна. У ельніку яна асела ценямі, у шэрай гушчы якіх мы адчувалі сябе лепш. Ды ельнік спачатку радзеў, потым яго патрохі змяніла бярозавае дробналессе. Стала святлей. Па верасах, сям-там збіваючы шапкі затоеных грыбоў, мы, не змаўляючыся, пайшлі шпарчэй, а за намі і спераду нас, і абапал нячутна ішла небяспека...

І вось я, нарэшце, спыніўся.

Праз рэдкія кусты і бярозкі прылеска мы ўбачылі луг. Ён рассцілаўся шырока ў бакі і наперад, а светла-шэрае неба над ім гаварыла, што ноч яшчэ не прышла... Маленькія кравецкія машыны конікаў яшчэ ўсё сакаталі ў роснай атаве, — бязлікія, нястомныя краўцы яшчэ ўсё шылі, нават прыцемкам. Дзень датляваў на захадзе бяскроўнай палоскай зары. Зорак яшчэ не было. Асцярожныя прыгажуні сарны яшчэ не вышлі на ўскраіну лесу. Нават і з гушчару не чутно яшчэ хрыпатых поклікаў іх фанабэрыстых, рэўнівых дзецюкоў, галасы якіх непрыемна нагадваюць нам брэх аўчарак.

Ісці далей, ці пачакаць?

На лузе толькі сцелецца, нібы узлымаецца з травы туман. Над лугам адно бязмежнае, ціхае неба.

І мы пайшлі.

Шорах роснай травы пад нагамі. Маўчанне і думкі, якіх ніхто з нас не хоча выказваць. Усё не новае, усё зразумела і так.

Новае прышло толькі недзе на самай сярэдзіне луга. Гэта была рака.

Толькі пазнаўшы яе пад градою туману, дзе мы ўжо навучыліся здалёк пазнаваць непрыемны дрыготкі холад вады, я спыніўся, сябры падышлі, і Мікола сказаў:

— Ну, вядома...

Адзін за ўсіх нас, з прыціскам ён адпусціў на свабоду зусім зразумелую, шчырую лаянку.

Працяг будзе

Пасяджэнне
Прэзідыума Галоўнага Праўлення
Беларускага Грамадска-Культурнага Таварыства

29 сакавіка адбылося пасяджэнне Прэзідыума Галоўнага Праўлення Беларускага Грамадска - Культурнага Таварыства. Прэзідыум абмеркаваў план працы Таварыства на другую чвэрць гэтага года.

Дзейнасць Таварыства ў гэтай чвэрці ў асноўным будзе накіравана на арганізацыю Павятовых Аддзелаў Таварыства і выбары іх праўленняў.

Дзеля таго ў красавіку і маі адбудуцца павятовыя з'езды дэлегатаў беларускага насельніцтва ў паасобных паветах. Сарганізуецца таксама аддзел Таварыства ў Варшаве, дзе як вядома пражывае значная колькасць беларусаў.

У горадзе Беластоку не будзе аддзела. Працу сярод беларусаў — жыхароў Беластока, будзе весці непасрэдна Галоўнае Праўленне.

Прадстаўнікі беларускага насельніцтва Дамброўскага павета будуць удзельнічаць на з'ездзе ў Саколцы.

У сваіх планах Галоўнае Праўленне прадугледжвае таксама даклады на тэмы супольнай барацьбы працоўных беларусаў і палякаў за нацыянальнае і сацыяльнае вызваленне, аб развіцці беларускай культуры і ў сувязі з гэтым аб задачах Беларускага Грамадска-Культурнага Таварыства.

Даклады будуць адбывацца ў перыяд падрыхтоўкі да павятовых з'ездаў, у большых вёсках паветаў, у якіх пражываюць беларусы.

План працы прадугледжвае што ў маі і чэрвені прыедуць да беларускіх вёсак літоўскія гурткі мастацкай самадзейнасці. Яны дадуць канцэрты ў Гарадку — Беластоцкага павета і ў Чыжах — Гайнаўкага павета. У тым-жа часе, хор з Гарадка паедзе з канцэртамі да Пуньска і другіх вёсках Сэйненскага павета.

У другой чвэрці Галоўнае Праўленне будзе весці працу над арганізацыяй Беларускага Ансамбля Песні і Танца ў Беластоку.

Перадавік Гайнаўскага Прадпрыемства
лесной прамысловасці

Гайнаўскае Прадпрыемства лясной прамысловасці ганарыцца тым, што мае ў сябе многа выдатных перадавікоў працы. Дзякуючы іх намаганням Прадпрыемства сістэматычна перавыконвае планы вытворчасці

Адным з агульнавядомых і шанаваных перадавікоў працы з'яўляецці Кастусь Грыц — брыгадзір і вымяральнік на пляцы сыравіны

Кастуся Грыца сустрэў я ў той

момант, калі ён мерыў вялікія дубовыя бярвенні, а брыгада яго механічнымі піламі разрэзвала ўжо адмераныя бярвенні і падрыхтоўвала іх для аддзела лесапільных рам.

Пытаю грм К. Грыца аб яго дасягненнях, працы, асабістым жыцці.

Ён не вельмі ахвотна расказвае пра сябе. — „Нічога асаблівага я тут не раблю — адказвае нарэшце. — Я, і мая брыгада, штодзенна выпрацоўваем толькі 200 прац. нормы. Што праўда, працую тут ўжо звыш 17 год. Гэта вялікі адрэзак часу. Шмат чаго навучыўся, грунтоўна пазнаў сваю прафесію, сёе-тое ўдасканаліў і таму ёсць сякія-такія дасягненні. Я ніколі не атрымаў-бы такіх вынікаў, каб не намаганні ўсёй маёй брыгады".

— „Пытаецеся, як маё асабістае жыццё"? Ну... што-ж я вам магу аб гэтым сказаць. Шмат ў маім жыцці змянілася. Мая дачка Маня працуе настаўніцай беларускай мовы ў вёсцы Эльяшукі, сын Мікола працуе тэхнікам па будаўніцтве мастоў, другая мая дачка — Зося вучыцца ў СССР у вышэйшай навучальнай установе. Зіна ўжо хутка скончыць адзінаццацігодку, ну і самая наймалодшая мая дачка Гэля вучыцца ў 4 класе пачатковай школы. Гэта... хіба ўсё. Мне здаецца, што лёс маіх дзяцей найлепш гаворыць вам аб тым, як змянілася маё жыццё ад няслаўнай памяці часоў санацыйнай улады".

Трэба тут яшчэ дадаць, што грм. К. Грыц, апрача прафесіянальнай працы, шмат часу прысвечвае грамадскай працы. Ён з'яўляецца сакратаром павятовага Камітэта Нацыянальнага фронта, актывістам ТПП-Р і адным з самых ахвярных членаў ПЗПР.

А. О.

Як весела спяваў Спевак

Ёзік Спевак з вёскі Хварасцяны (Дамброўскі павет) чалавек — прадпрыемлівы. Ён умее танна ўсё купляць, умее таксама тую ці іншую рэч без грошай узяць. Ёсць у яго і другія не менш цэнныя асаблівасці. Ёзік Спевак заўсёды за вялікую цану прадае ўсялякае збожжа. Але не толькі збожжа. Ён і за лубін патраніць узяць такую высокую цану, якую нават трудна сабе ўявіць. Напрыклад у сакавіку Ёзік Спевак за 27 кілаграмаў лубіну ўзяў 1.238 зл.

Гэта-ж, ні за якую культуру столькі не плоціцца, — скажаце вы! — Якім тады спосабам ён так дорага прадаў?

А вось якім спосабам. Здаў ён у ГС у Новым Двары 27 кілаграмаў лубіну і атрымаў квіт. Перш чым пайсці да касы, схаваўся ў выгоднае месца і стаў пісаць на паперы цыфру 7. Урэшце выйшла яму 7 зусім падобнае, як у квіце.

Спевак ад радасці аж заспяваў і пры дапамозе гуменнага ўмела гэтае 7 напісаў на квіце перад цыфрай 27. Такім чынам выйшла 727 кілаграмаў лубіну адданага ў ГС.

Ёзік Спевак хуценька пабег да касы ГКС.

Радавалася яго душа, калі касірша лічыла грошы і дала яму 1.238 злоты. Ёзік згарнуў грошы ў кішэню, засмяяўся і зноў заспяваў.

Аднак Спевак спяваў нядоўга Ім хутка зацікавілася міліцыя.

Х. М.

Госці з Далёкага Ўсходу

Некалькі дзён таму, моладзь у Чыжах і Гарадку гасціла сяброў з краін Далёкага Ўсходу.

Студэнтка Варшаўскай медыцынскай акадэміі Хвэн Хо-дэк і студэнт Варшаўскага політэхнічнага інстытута Юн Ён-ху сустрэліся з жахарамі Чыжоў.

— У Чыжах — расказвалі маладыя карэйцы — мы адчувалі сябе вельмі шчаслівымі. З гэтай беларускай вёскі вышлі людзі, якія былі ў нашай краіне і памагалі нам адбудоўваць яе.

Доўга не змаўкалі воплескі, доўга вялася гутарка, у якой было чуваць сказы па-беларуску, па-польску, па-карэянску.

* * *

Вялікая зала ў Гарадку не змяшчала ўсіх тых, якія прышлі на сустрэчу з маладой кітайскай студэнткай Лі Хай-хуа.

Таксама як і ў Чыжах прышлі амаль усе жыхары Гарадка. Лі Хай-хуа расказвала прысутным аб жыцці кітайскай моладзі.

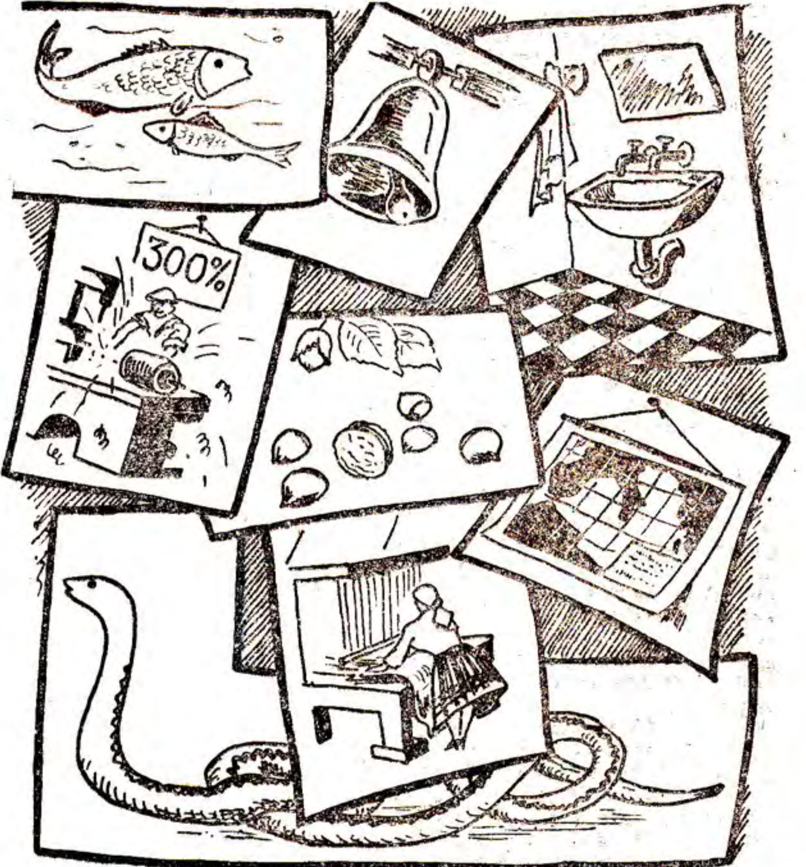
Сустрэчаператварылася ў магутную дэманстрацыю дружбы паміж моладдзю вялікага Кітая і ПНР.

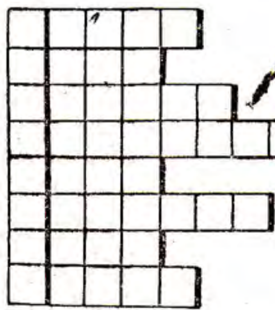

У сувязі з Сусветным тыднем Моладзі ў нашым ваяводстве адбылося рад сустрэч з моладдзю Народнага Кітая і Карэйскай Народна - Дэмакратычнай Рэспублікі. З'яўляецца гэта яшчэ адным доказам таго, што моладзь Беласточчыны прагне больш такіх сустрэч, прагне непасрэднага абмену думкамі з моладдзю іншых краін.

Л. К.

ВЕСНАВЫ КОНКУРС „НІВЫ"

Вышэй змяшчаем 8 адвольна раскіданых малюнкаў. Адгадайце, што кожны з гэтых малюнкаў азначае, і назвы гарызантальна ўпішыце ў адпаведныя клеткі. Колькасць клетак згодная з колькасцю літар адпаведнай назвы. Калі прачытаем зверху да нізу пачатковыя літары гэтых назваў, атрымаем назву сельскагаспадарчай культуры, якая на Беласточчыне атрымала ўсеагульнае прызнанне.

Развязкі дасылайце ў тэрміне да 15.IV. г. г. на адрас: Рэдакцыя Штотыднёвіка „Ніва", Беласток вул. Кілінскага 7. з дапіскай на канверце: „ВЕСНАВЫ КОНКУРС"

Сярод чытачоў, якія ў тэрміне прышлюць правільныя развязкі алгадакі, разыграюцца ў латарэю каштоўныя кніжныя ўзнагароды

Дзе можна знайсці мільёны?

Што можна купіць за мільён? Адным словам... вельмі многа. Але адкуль гэтакую суму ўзяць?

Не мільёны, а мільярды маглі-б людзі сэканоміць каб... менш пілі гарэлкі.

З гэтай думкай гарадская Рада Нарадова ў Беластоку выдала пастанову аб рэарганізацыі продажы алкагольных напіткаў.

І так 119 існуючых у Беластоку крамаў, якія прадавалі гарэлку, абмежавалася да ліку 31.

Таму на працягу двух месяцаў: студзеня і лютага — продаж гарэлкі ў параўнанні да гэтых месяцаў мінулага года — зменшылася на суму 2,200.000 (два мільёны дзвесце тысяч). злоты

Да ўвагі чытачоў і карэспандэнтаў

15 красавіка адбудзецца I З'езд Карэспандэнтаў „Нівы". Рэдакцыя запрашае на З'езд усіх карэспандэнтаў і чытачоў, якія жадаюць у будучыні быць карэспандэнтамі.

З'езд адбудзецца ў Беластоку, у клубе Міжнароднай кніжкі і прэсы ў 10 гадзін.

(вул. 1 Мая 1 — будынак ТІІІР)

РЭДАКЦЫЯ

КУТОК НАСТАЎНІКА

АБ ГЭТЫМ ВАРТА ПАДУМАЦЬ

Я ніколі яшчэ не сустрэў такога загадчыка школы, які-б не хацеў мець прыгожа агароджанага школьнага пляца, якому ўжо даволі было-б навуковых дапаможнікаў і які не хацеў-бы зацікавіць сваіх выхаванцаў якой-небудзь захапляючай і карыснай галіной навукі.

Але ўсё гэта аднак не абыходзіцца без пэўных грашовых выдаткаў.

Цікава рашыла гэтую праблему кіраўніцтва школы нумар 3 у Беластоку.

У мінулым годзе за суму 20 зл. куплена 15 грам яечак шаўкапрада. Праца пры гадоўлі вусеняў працягвалася амаль два месяцы. Затое вынікі гэтай працы выдатныя. За 46 гаршчкоў коканаў аддзел гадоўлі шаўкапрадаў пры Інстытуце заалогіі ў Кракаве заплаціў школе 2.461.69 зл.

Школьная дзетвара мела вельмі цікавыя заняткі, да якіх вярталася з вялікай ахвотай нават у час летніх канікул. Некаторыя залажылі і ў сябе гадоўлю шаўкапрада.

Загадчык школы быў вельмі задаволены з таго, што фізіка - хімічны кабінет папоўніўся на рад каштоўных навуковых дапаможнікаў, купленых за грошы атрыманыя з продажы шоўкапрадаў.

Як нам ужо вядома ў гадоўлі шаўкапрадаў патрэбна белая шаўкоўніца.

Саджанцы шаўкоўніцы растуць вельмі хутка. Ужо па двух - трох гадах утвараюць густую і моцную жывую агарожу, якую можна эксплуатаваць у гадоўлі шаўкапрадаў (карміць лісцьмі).

Школа нумар 3 у Беластоку мае ўжо трохгадовую практыку у гадоўлі шаўкапрадаў. Падобныя гадоўлі вядуць школы ў Ломжы, Саколцы і Семятычах. Беззямельная сялянка з вёскі Гжыбы-Ожэпы, Семятыцкага павета, 60-гадовая Канстанцыя Варчук і Уладыслаў Віткоўскі, з гадоўлі 15 грам яечак шаўкапрада атрымалі звыш 2-х тысяч злоты.

Варта зацікавіцца гэтай справай у сёлетнім сезоне. Усе справы звязаныя з продажай саджанцаў наладжвае Прэзідыум Ваяводскай Рады ў Беластоку. 1.000 штук саджанцаў каштуе каля 400—700 злоты, залежна ад якасці саджанцаў.

Пакупнікам саджанцаў дзяржава прыходзіць з выдатнай дапамогай удзяляючы 50 прац. - най зніжкі. Гэта азначае, што калі хто купляе саджанцы нпр. на суму 200 зл. і пры гэтым пакажа квіток продажы — заплаціць не 200, а 100 злоты.

Варта зацікавіцца гэтай справай яшчэ ў сёлетнім сезоне.

І. Р.

РЭДАГУЕ КАЛЕГІЯ

Адрас рэдакцыі: гор Беласток, вул. Кілінскага 7/1,

Тэлефоны: Гал рэдактар і сакратарыят — 25 89, аддзелы рэдакцыі — 36-43

Выдавецтва РСВ „Праса"

Умовы падпіскі: на 6 месяцаў — 15 зл 60 гр, на 3 месяцы — 7 зл 80 гр.

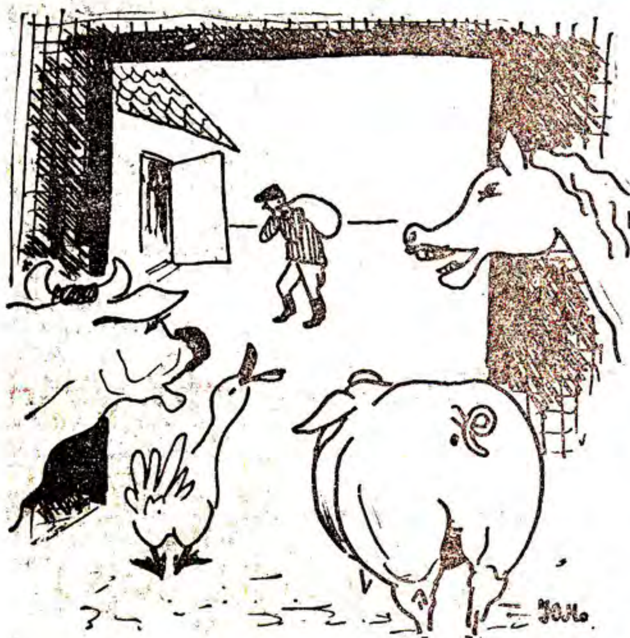
Падпіску прымаюць паштовыя ўстановы і пісьманосцы

Konto w NBP I Oddz. Miejski Nr 102-7-161 w Białymstoku.

Усе аб'явы ў „Ніву" і іншыя часопісы прымае Бюро Аб'яў і Рэклам РСВ „Праса" у Беластоку, вул. Кілінскага № 15, тэлефон 36-28.

Паліграфічнае Прадпрыемства ў Беластоку Т-7-123

— Брава! Ура! Няхай жыве наш гаспадар!... Купіў насенне кукурузы на сяўбу. Мы цяпер забяспечаны кормам першай клясы.

Прыпеўкі

Прапаную вам дзяўчаты
Кукурузу засяваць.
Каторая хлопца мае,
Будзе дзе „паранкаваць".

Кукурузу я садзіла
Міламу дала качан:
— Калі ў сябе не пасадзіш,
Буду называць „баран"...

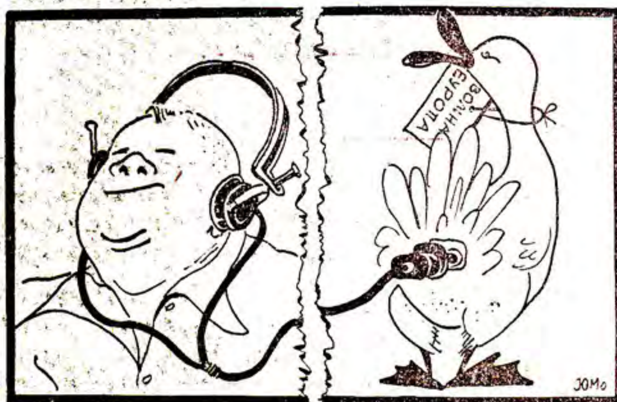
Кукурузу палівала
Чыстаю вадою.
Мяне мілы падлапаў,
Нацёр барадою...

Прапаную вам, дзяўчаты,
Кукурузу ўсім садзіць.
Калі мілы прыдзе ў сваты,
Даражэй будзе цаніць...

З кукурузы пірагі,
З кукурузы пляцкі.
Кукурузу пасадзіў
Наш актыў грамадскі.

Кукурузу ядзяць з маслам,
Прыпіваюць малаком.
А хто садзіць кукурузу,
Аб тым чуці далеко.

Кукурузу я садзіла,
Сама даглядала.
Верце, я за кукурузу
Медаля дастала.

— Без надпісу...

КРАНУЛА

Дзядзька Піліп сядзеў ля стала, хлёбаў смачны крупнік, ды думаў. Сёння дзядзька падрыхтаваў плугі, прывёз мінеральных угнаенняў. Яшчэ трэба толькі пасхаць да ГС-у і прывезці адборнага зерня да сяўбы.

Думкі дзядзькі Піліпа перабіў голас з гучнагаварыцеля:

„Увага! Увага! Гаворыць мясцовы радыёвузел. Пачынаем перадачу на тэму патрэбы сплаты сялянамі нашай вёскі першай часткі зямельнага налога". Дзядзька Піліп аж падскочыў! Успомнілася яму, што ён да гэтага часу таксама яшчэ не заплаціў.

А дыктар гаварыў аб тым, якое прызначэнне маюць сялянскія грошы: „Будуецца Беласток. З кожным днём становіцца ён усё больш прыгажэйшым. Рабочыя атрымоўваюць новыя, ясныя, прасторныя памяшканні. Ва ўсёй краіне будуюцца новыя школы. На вёску ідуць усё новыя транспарты сельскагаспадарчых машын, вагоны з мінеральнымі ўгнаеннямі. У нашай вёсцы ўсе дзеці ходзяць у пачатковую школу. Многа моладзі вучыцца ў сярэдніх школах і вышэйшых навучальных установах Польшчы".

Дзядзька перастаў есці, кінуў лыжку. — Праўду гавораць. Быў я ў мінулым тыдні ў Беластоку — трудна пазнаць яго. А наконт навукі — таксама праўда. У мінулым годзе Віцька закончыў Педагагічны ліцэй. Цяпер працуе. Піша, што добра яму жывецца. А Васілёў Міхась за два гады будзе інжынерам. На гэта-ж патрэбны грошы. А адкуль іх дзяржава возьме? Даюць іх рабочыя і сяляне.

Дзядзька Піліп апусціў вочы і натрапіў зрокам на газету, якую яшчэ не паспеў прачытаць.

Кінуўся ў вочы загаловак напісаны вялікімі чорнымі літарамі „Шахцёры Сілезіі выканалі план дабычы вугалю за першую дэкаду сакавіка".

— Халера — вылаяўся дзядзька.

Тут успомніліся яму і мінеральныя ўгнаенні, якія ўчора прывёз, і новая сеялка, якую купіў сусед Мікола.

А голас з гучнагаварыцеля прадаўжаў: — „Мінуў 15 сакавік — тэрмін сплаты першай часткі зямельнага налога. А ў нашай вёсцы ёсць яшчэ многа сялян, якія не выканалі свайго абавязку".

І тут дыктар пачаў чытаць прозвішчы.

Дзядзьку аж заткала. Пачаў круціцца на крэсле. „Ці прачытаюць і маё прозвішча"?

Але перадача закончылася. Дыктар нагадваў усім тым, хто не сплаціў налога, каб як мага хутчэй зрабілі гэта.

Дзядзька Піліп цяжка ўздыхнуў. — Як-жа я, не падумаў аб гэтым? Як мог забыцца?

З задумы вырваў яго голас жонкі, якая ўжо некалькі хвілін назірала незразумелыя паводзіны мужа за сталом. Яна запыталася, ці часам не хворы.

Дзядзька Піліп махнуў рукой, падыйшоў да сундука паглядзець колькі мае грошай.

На другі дзень бачыў я дзядзьку Піліпа ў Грамадскай Радзе. Плаціў налог.

МІХАСЬ ЖЭШКА

Радыёкропка

— Дзядзька Пятрук — а чаму вашая радыёкропка ўжо пяты дзень так неразберчыва балбоча?

— А гэта трэба разумець... Прыслухайся добра.. Гэта перадаецца самакрытыка радыёвузла... К.

Ля кіёска

— Чаму гэтыя папяросы называюць „Жэгляж"?

— Таму, што калі закурыш іх, дык адразу пачуеш у сябе марскую хваробу...

Знаўца

— Чулі вы навіну: хутка пакажуцца ў продажы „12 крэсел" Ільфа і Петрова.

— Мяне гэта не цікавіць, мая кватэра ўжо ўмеблявана...

У бракаробаў

Кліент прымерваючы касцюм:

— Гляньце — рукавы не аднолькавай даўжыні, ды гузікі крыва папрышываны...

— Нічога падобнага, гэта ў нас люстра крывое.

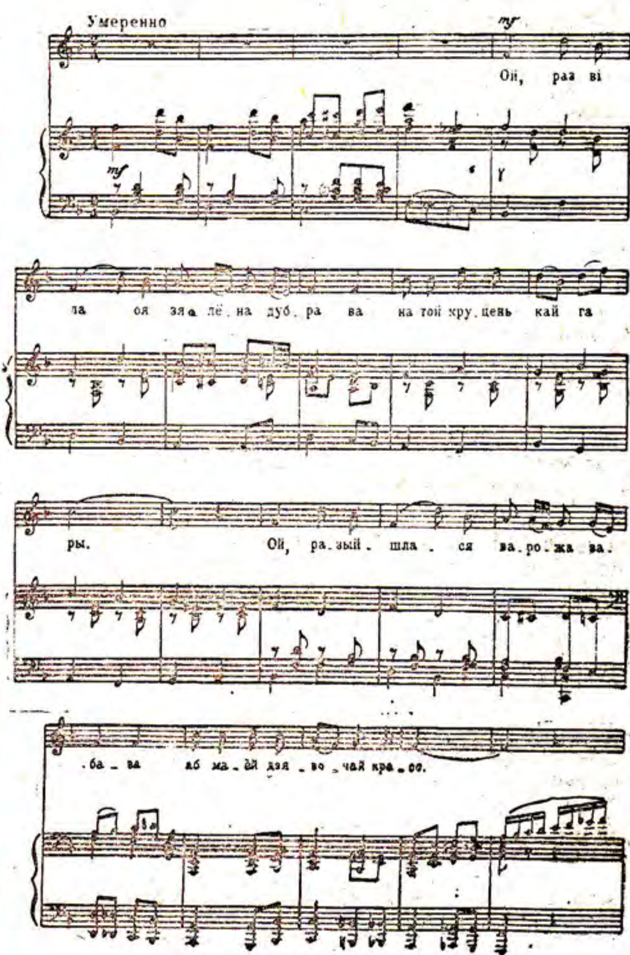
— А ці не маеце вы простага люстра?

— Не маем. Да нашай прадукцыі яны не прыдатны...

ОЙ, РАЗВІЛАСЯ ЗЯЛЁНА ДУБРАВА

(беларуская народная песня)

Апрац. ГР. ПУКСТА

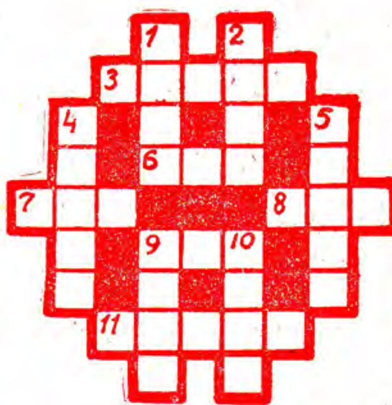
Ой, развілася зялёна дубрава
На той круценькай гары.
Ой, разыйшлася варожа забава
Аб маёй дзявочай красе.

Вецер павее, сонейка прыгрэе,
Раннем раса ападзе.
Так мая доля, краса дарагая
На век вечны прападзе.

А ў той дубраве птушка спявае,
Галасок усім падае.
Дзяўчына марне долю выклікае:
І хто любіць — той прыдзе.

Ой, развілася зялёна дубрава
На той круценькай гары.
Ой, разыйшлася варожа забава
Аб маёй дзявочай красе.

КРАСВОРД

Па гарызанталі: 3. Краіна народнай дэмакратыі. 6. Прадстаўнік ракападобных. 7. Лік. 8. Многа дрэў 9. Дзікі еўрапейскі бык, які ўжо адамашнены. 11. Прылада для пісьма.

Па вертыкалі: 1. Востраў у Міжземным моры. 2. Дзяржаўная ўстанова, якая рэгулірує грашовымі сродкамі 4. Прадстаўнік павукападобных. 5. Жывёла поўначы 9. Дамашняя жывёла. 10. Прыродны паток.

Развязкі дасылайце ў тэрміне да 15.IV. г. г на адрас: Рэдакцыя Штотыднёвіка „Ніва", Беласток вул Кілінскага 7, Сярод чытачоў, якія ў тэрміне прышлюць правільныя развязкі, разыграюцца ў латарэю каштоўныя кніжныя ўзнагароды.

Адказы на загадкі змешчаныя ў Nr 4

1. Дым. 2 Світанне, 3 Яма, 4 Напарстак, 5 Птушка.

Найбольшую колькасць правільных адказаў прыслалі: Віктар Пракапчук — Беласток, Ніна Бура — вёска Шымкі, Беластоцкага павета, Мікалай Гапунік — Свіслачаны, Міхась Андрэюк — вёска Плёскі Бельскага павета, Анатоль Харкевіч — вёска Нова-Леўкова, Гайнаўскага павета.

Усе яны атрымаюць поштай кніжныя узнагароды.

БАБУЛЯ

Нядаўна сустрэў я земляка. Пасля радасных воклікаў і бязладных пытанняў, зайшлі мы ў піўную. Я хацеў пачаставаць свайго сябра „Спортам", але ён мне працягнуў каробку „Вавеляў". Узяў я папіросу і кажу: — Заможна жывеш брат. А ён адказвае: Гэта падарунак ад маёй бабулі. Геніяльная бабуля!..

Зацікавіла мяне гэтая бабуля і я папрасіў земляка расказаць, у чым заключаецца яе мудрасць.

— Калі мароз шчыпаў беласточан за вушы — расказвае зямляк — мая бабуля сарганізавала старух у нашай вёсцы і яны на прутках пачалі рабіць навушнікі. Планавая продажа непланавай вытворчасці праектавалася на рынку, але бабуля ні разу туды не даехала. Навушнікі раскуплялі ў цягніку і на чыгуначным мосце ў Беластоку...

— Спрытная старая — згадзіўся я.

— Так, рухавая — адказаў зямляк і расказвае далей.

— Аднойчы прыехаў я з бабуляй у Беласток. Зайшлі мы да „Далікатэсаў". Узіраецца старая на паліцу, дзе ў шклянках стаіць гарчыца, а з вачэй слёзы цякуць.

— Чаго-ж, бабуля, плачаш — пытаю — мо гарчыца такая моцная. А яна, счакаўшы хвіліну адказвае:

— Успомнілася мне маладосць і гэтая гарчыца са Свеця Быдгоўскага, дзе я была замужам. Няшчасныя чыгуначнікі!.. Яны спачатку вязуць у Свець шклянкі, а потым шклянкі з гарчыцаю назад у Беласток А тут, калі мяне памяць не памыляе, ёсць фабрыка гарчыцы. Вось я і плачу, што ў нас такая безгаспадарнасць.

Пачаў я бабулі тлумачыць, што „Далікатэсы" прымаюць толькі першагатунковыя тавары, а беластоцкая гарчыца горшай якасці.

— А ці не маглі-б з нашай гарчычнай фабрыкі паслаць каго - небудзь у камандзіроўку ў Свець, павучыцца як рабіць добраякасную гарчыцу — запытала бабуля.

— Не могуць. цяпер у іх барацьба за змяншэнне сабекошту і эканомію прадукцыі — тлумачу старой, а яна ўпіраецца ў сваім;

— То я ўжо зусім не разумею, значыцца, што ў іх змагаюцца за дрэнную прадукцыю!

Так і не змог я пераканаць бабулю.

Узяў я ў земляка яшчэ адну папіросу і пытаю:

— Што-ж цяпер будзе рабіць бабуля, маразоў няма, навушнікі вышлі з моды? Зямляк адказвае мне:

— Бабуля падгаварыла старух і яны бяруць участак зямлі, будуць садзіць кукурузу. Думаюць арганізаваць птушкаводства. Бабуля пагражае, што будуць атрымліваць па 260 яец ад кожнай курыцы і, што яны яшчэ дакажуць Цэнтральнаму Яечнаму Гандлю, што яйца не апельсіны і павінны быць у магазінах не толькі ў сезон, а праз увесь год І я веру, што мая бабуля засыпле яйцамі нашу вёску.

— Так, дзелавая старуха! Некаторыя дырэктары маглі-б у яе шмат чаго навучыцца — згадзіўся я і ўзяў у земляка яшчэ аднаго „Вавеля".

Дзядзька Левань

Прыказкі і прымаўкі

Вясенні дзень — год корміць.
Хто рана сее, той насення не губляе.
Кладзі гной густа — не будзе ў свірне пуста.
Дзе гультай ходзіць, там зямля не родзіць.
У корыве агрэхі — у кішэні прарэхі

